

ДВНЗ “Донецький національний технічний університет”

Економіко-гуманітарний факультет

Кафедра мовної підготовки

“До захисту допущено”

Завідувач кафедри мовної підготовки

_____ / Марина Кабанець /

“___” грудня 2024 р.

Випускна кваліфікаційна робота магістра

на тему: «Використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови в старших класах»

Виконала студентка 2 курсу, групи АМм-23
спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література
(англійська))

Корнієнко Ірина Миколаївна _____ (підпис)

Керівник

к.пед.н., доц., доцент кафедри мовної підготовки

Золотарьова О.В. _____ (підпис)

Рецензент

д. пед.н., професор, завідувач кафедри іноземної філології КЗ “Харківська гуманітарно-педагогічна академія”

Ярослава БЕЛЬМАЗ _____ (підпис)

*Засвідчую, що в цій випускній кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.*

Студент _____ (підпис)

Дрогобич – 2024 р.

Факультет _____ Економіко-гуманітарний _____

Кафедра _____ мовної підготовки _____

Освітній ступінь _____ магістр _____

Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність: 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська))

Освітньо-професійна програма: Англійська мова та зарубіжна література

Спеціалізація: 014.021 Англійська мова та зарубіжна література

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри

_____ / Марина КАБАНЕЦЬ /

“ ____ ” _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ

НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

_____ Корнієнко Ірини Миколаївни _____

1. Тема роботи «Використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови в старших класах»

Керівник роботи:

к.пед.н., доц., доцент кафедри мовної підготовки Золотарьова О.В.

затверджені наказом від 17 жовтня 2024 року № 493.

2. Строк подання студентом роботи 01.12.2024 р.

3. Дата видачі завдання 10.09.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назви етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Ознайомлення з методичними рекомендаціями до виконання випускних кваліфікаційних робіт та основними вимогами до них.	09.09.2024-15.09.2024	виконано
2	Затвердження теми роботи.	23.09.2024-25.09.2024	виконано
3	Складання і погодження плану роботи.	30.09.2024	виконано
4	Робота з джерельною базою, виконання роботи та написання тексту.	19.11.2024	виконано
5	Подання роботи на перевірку керівнику.	20.11.2024	виконано
6	Редагування тексту роботи відповідно до зауважень та рекомендацій керівника. Оформлення остаточного тексту роботи та списку джерел.	01.12.2024	виконано
7	Перевірка роботи на академічний плагіат.	05.12.2024-10.12.2024	виконано
8	Попередній захист роботи на засіданні випускової кафедри.	12.12.2024	виконано
9	Публічний захист випускної кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії.	27.12.2024	виконано

Студент

Ірина КОРНІЄНКО _____

Керівник роботи

Оксана ЗОЛОТАРЬОВА _____

АНОТАЦІЯ

Корнієнко І.М. Використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови в старших класах. Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 014.02. Середня освіта (Мова та зарубіжна література (англійська)). Спеціалізація 014.021 Англійська мова та зарубіжна література. – ДВНЗ ДонНТУ Дрогобич, 2014.

Магістерська робота присвячена дослідженню ефективності використання інтерактивних технологій у процесі викладання англійської мови як іноземної з учнями старшої школи. В роботі аналізуються теоретичні основи і практика використання інтерактивних технологій навчання. Розглядаються можливості інтеграції сучасних технологічних інструментів для підвищення ефективності навчання та залученості студентів у навчальний процес, а також вплив сучасних освітніх технологій на загальні результати навчання.

Дослідження охоплює аналіз різних інтерактивних засобів, таких як цифрові платформи, мобільні додатки та віртуальні навчальні середовища. Особливу увагу приділено їх ролі у формуванні комунікативних навичок, засвоєнні іншомовної лексики та розвитку міжкультурної компетенції.

Практична частина роботи включає аналіз кейсів, опитувань та експериментальних навчальних сесій, що демонструють переваги використання інтерактивних технологій у навчальному процесі та виклики, які виникають в процесі їх впровадження.

Результати дослідження розширюють уявлення про ефективність використання інтерактивних технологій у навчанні іноземних мов і можуть бути використані вчителями для вдосконалення навчальних програм і методичних матеріалів, а також для підвищення ефективності викладання англійської мови у загальноосвітньому навчальному закладі.

Ключові слова: інтерактивні технології навчання, англійська мова, цифрові платформи, мобільні додатки, віртуальні навчальні середовища, комунікативні навички.

ANNOTATION

I.M. Korniienko. Using interactive technologies in English language teaching in high school. / Graduation Qualification Work for Master's Degree in the specialty 014.02. Secondary Education. Specialization 014.021 English Language and Foreign Literature. – DonNTU, Drohobych, 2024.

The master's thesis is devoted to the study of the effectiveness of using interactive technologies in the process of teaching English as a foreign language to high school students. The paper analyzes the theoretical foundations and practice of using interactive learning technologies. The possibilities of integrating modern technological tools to increase the effectiveness of learning and student involvement in the learning process are considered, as well as the impact of modern educational technologies on overall learning outcomes.

The study covers the analysis of various interactive tools, such as digital platforms, mobile applications and virtual learning environments. Particular attention is paid to their role in the formation of communication skills, the acquisition of foreign language vocabulary and the development of intercultural competence.

The practical part of the work includes the analysis of cases, surveys and experimental training sessions that demonstrate the advantages of using interactive technologies in the learning process and the challenges that arise during their implementation.

The results of the study expand the understanding of the effectiveness of using interactive technologies in teaching foreign languages and can be used by teachers to improve curricula and teaching materials, as well as to increase the effectiveness of teaching English in a secondary educational institution.

Keywords: interactive learning technologies, English, digital platforms, mobile applications, virtual learning environments, communication skills.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ....	10
1.1. Поняття інтерактивних технологій навчання	10
1.2. Класифікація інтерактивних технологій навчання.....	15
1.3. Різновиди інтерактивних технологій (онлайн платформи, мобільні додатки, інтерактивні вправи).....	18
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	28
2.1. Принципи інтерактивного навчання та роль вчителя у їх використанні..	28
2.2. Особливості інтерактивного навчання англійської мови у старших класах	33
2.3. Вікові та психолого-педагогічні аспекти навчання старшокласників.....	37
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З УЧНЯМИ СТАРШОЇ ШКОЛИ	49
3.1. Використання сучасних інтерактивних методів навчання англійської мови.....	48
3.2. Проблеми та виклики впровадження інтерактивних технологій навчання учнів старших класів.....	56
Висновки до розділу 3.....	64
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	76

ВСТУП

Актуальність. Використання інтерактивних технологій під час навчання англійської мови в старших класах стає важливим аспектом сучасного освітнього процесу. Зі швидким розвитком інформаційних технологій, класичні методи навчання втрачають свою ефективність у порівнянні з новими підходами, які дозволяють зробити навчання більш захоплюючим, персоналізованим і орієнтованим на інтереси учнів. Інтерактивні технології надають можливості для створення інтерактивних уроків, використання мультимедійних матеріалів, онлайн-платформ і додатків, що забезпечують активну участь учнів у навчальному процесі та сприяють розвитку їхніх мовних навичок.

Англійська мова, як одна з основних міжнародних мов, є важливою складовою загальної освіти, і її вивчення є необхідним для розвитку комунікативних, академічних і професійних здібностей учнів. Впровадження інтерактивних технологій у навчання англійської мови дозволяє значно підвищити рівень зацікавленості учнів, сприяє розвитку критичного мислення, розширює можливості для практичного застосування знань, а також дозволяє реалізувати індивідуальний підхід до кожного учня.

Однак, незважаючи на численні переваги, впровадження інтерактивних технологій у процес навчання англійської мови вимагає певних ресурсів, часу і спеціальної підготовки педагогів. Враховуючи сучасні тенденції в освітньому середовищі, важливо дослідити як інтерактивні методи можуть ефективно бути інтегровані у навчальний процес старшокласників, забезпечуючи максимальний результат у вивченні іноземної мови.

Дослідженням інтерактивних методів навчання, зокрема у викладанні іноземних мов, займаються як українські, так і зарубіжні науковці, а саме: Гуревич Р.С. (досліджує впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес, акцентуючи увагу на інтеграції сучасних засобів навчання), Палійчук О.І. (займається розробкою інтерактивних методик для

навчання іноземних мов старшокласників, враховуючи психолого-педагогічні особливості цієї вікової групи), Пометун О.І. (автор робіт, присвячених інтерактивним методам навчання, зокрема у формуванні комунікативних компетенцій у школярів), Джон Хетті (John Hattie) (автор концепції "Visible Learning", що розглядає вплив інтерактивних методів на результати навчання), Джеремі Хармер (Jeremy Harmer) (відомий методист, автор книги "The Practice of English Language Teaching", яка містить рекомендації щодо використання інтерактивних підходів у викладанні) та інші. Проте залишаються питання як теоретичного вивчення, так і практичного використання інтерактивних технологій у вивченні іноземних мов з учнями загальноосвітніх шкіл.

Об'єкт дослідження – процес використання інтерактивних технологій навчання.

Предмет дослідження – особливості використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови з учнями старшої школи.

Мета дослідження – проаналізувати особливості використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови з учнями старшої школи.

Завдання дослідження:

- проаналізувати поняття інтерактивних технологій навчання;
- розглянути класифікацію інтерактивних технологій;
- зробити огляд сучасних інтерактивних технологій (онлайн платформи, мобільні додатки, інтерактивні вправи);
- проаналізувати принципи інтерактивного навчання та визначити роль вчителя у використанні нових технологій;
- виокремити особливості навчання англійської мови у старших класах за допомогою інтерактивних технологій;
- визначити вікові та психолого-педагогічні аспекти навчання старшокласників;
- розглянути практику використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови;

- дослідити вплив інтерактивних технологій на мотивацію учнів до вивчення іноземної мови;
- визначити проблеми та виклики при впровадженні інтерактивних технологій у процес навчання старшокласників.

Під час виконання роботи було використано наступні **методи**: аналіз літературних джерел, метод порівняльного аналізу результатів навчання учнів, оцінка ефективності інтерактивних технологій.

Теоретична значущість даного дослідження полягає в розширенні уявлень про ефективність використання інтерактивних технологій у навчанні іноземних мов. Вивчення впливу інтерактивних інструментів на мотивацію учнів, розвиток їх мовних і комунікативних навичок дозволить уточнити існуючі педагогічні підходи до вивчення англійської мови в старших класах. Це дозволить значно поглибити наукові знання в сфері інтерактивного навчання та сприятиме вдосконаленню практики використання сучасних методів навчання іноземних мов у школах.

Практична значущість роботи полягає в розробці рекомендацій щодо впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес з англійської мови в старших класах. Результати дослідження можуть бути використані вчителями для вдосконалення навчальних програм і методичних матеріалів, а також для підвищення ефективності викладання англійської мови за допомогою цифрових платформ та мультимедійних ресурсів. Застосування інтерактивних технологій дозволить сприяти більш ефективному засвоєнню іноземної мови учнями, а також розвитку їхніх критичних і комунікативних навичок.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 47 найменувань та додатків на 7 сторінках. Загальний об'єм роботи – 81 сторінка, з яких 66 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

1.1. Поняття інтерактивних технологій навчання

Основні методологічні вимоги та критерії технологічності, на основі яких вибудовуються педагогічні, включають:

- концептуальність – наявність концептуальних ідей, що лежать в основі наукового пошуку;
- системність – логічність процесу, взаємозв'язок його складових та забезпечення цілісності; керованість – можливість планування й проектування процесу навчання, проведення діагностики на різних етапах, а також корекції результатів шляхом варіювання методами та засобами;
- ефективність – забезпечення досягнення визначених навчальних стандартів при оптимальних затратах ресурсів; відтворюваність – здатність застосовувати розроблену технологію іншими викладачами.

У підходах до визначення інтерактивних технологій різні автори виявляють як спільні погляди, так і відмінності. О. Пошетун та Л. Пироженко вважають інтерактивні технології окремою групою завдяки їхній орієнтації на багатосторонню комунікацію [37].

Інноваційні технології навчання, за визначенням Н. Андрущенко, це радикально нові чи вдосконалені підходи, які значно покращують умови навчального процесу [1]. Вони включають і інтерактивні технології, що ґрунтуються на взаємодії. Термін «інтерактив» походить від англійського «inter» (взаємний) та «act» (діяти), а «технологія» (від грец. *τεχνολογία*) означає майстерність. Відтак, інтерактивне навчання базується на майстерності взаємодії, а його компонентами є інтерактивні методи з використанням технічних засобів (наприклад, комп'ютерна підтримка) та методичних матеріалів.

У педагогіці метод визначається як спосіб цілеспрямованої взаємодії

між учителем і учнями для вирішення навчальних завдань, спрямованих на

розвиток. О. Комар трактує інтерактивні методи як способи міжсуб'єктної взаємодії, яка створює оптимальні умови для розвитку учнів [22].

За В. Мельником, сутність педагогічної технології інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес у формі діалогу забезпечує постійну активну взаємодію та спілкування між його учасниками, тобто інтеграцію [28, с. 15].

Режим інтеграції відповідає цільовим орієнтирам інтерактивних технологій, а саме:

- стимулювання індивідуальних мисленнєвих процесів учнів
- формування внутрішнього діалогу
- забезпечення розуміння інформації
- індивідуалізація педагогічного впливу
- перетворення учня на активного суб'єкта навчання
- створення двостороннього зв'язку між учнем і викладачем [2].

Т. Сердюк розглядає інтерактивні технології як дидактичні підходи, що забезпечують досягнення запланованих педагогічних результатів шляхом організації активної взаємодії суб'єктів навчального процесу з навчальним середовищем [41].

Інтерактивні технології описують як вид інформаційного обміну між учнями та навколишнім інформаційним середовищем. Виділяють три основні режими такого обміну, які формують різні моделі педагогічної взаємодії. Коротко розглянемо їх.

Екстраактивний режим – інформаційні потоки спрямовані від учителя до учня, який перебуває в пасивній ролі. Ця модель взаємодії не стимулює суб'єктної активності учня.

Інтраактивний режим – інформаційні потоки викликають активну діяльність учня чи групи, яка зосереджується всередині них самих. Цей режим є характерним для самонавчання, самовиховання та саморозвитку, формуючи активну модель взаємодії.

Інтерактивний режим – інформаційні потоки сприяють активній діяльності учня та створюють зворотний зв'язок між ним і вчителем. Потоки інформації можуть чергуватися або бути двосторонніми. Цей режим формує інтерактивну модель взаємодії, де учасники навчального процесу активно співпрацюють у комфортних умовах.

Таким чином, інтерактивна модель взаємодії спрямована на створення умов, за яких усі учасники навчального процесу активно взаємодіють один з одним, забезпечуючи ефективне та комфортне навчання.

Відповідно до О. Комар, педагогічна технологія інтерактивного навчання – це організація освітнього процесу, за якої кожен учень активно залучається до колективного пізнання, заснованого на взаємодії та комунікації між усіма учасниками. Участь учнів може реалізовуватися по-різному: або кожен має виконати певне завдання і публічно представити його результати, або якість виконання групового завдання залежить від внеску кожного учасника [22].

Інтерактивна технологія як система включає наступні ключові елементи:

- чітко визначені цілі навчання – зрозумілі кількісні та якісні результати, очікувані у вигляді навчальних досягнень учнів та рівня засвоєння матеріалу;
- вибраний і структурований зміст навчання – навчальні матеріали, що відповідають цілям;
- інтерактивні форми, методи і прийоми – інструменти, що організовують навчальний процес та стимулюють активність учнів;
- відповідні засоби навчання – матеріальні або цифрові ресурси, що узгоджуються з цілями, формами та методами навчання;
- пізнавальні завдання та дії – система навчальних завдань, яка допомагає учням досягти запланованих результатів;
- організаційні та психолого-педагогічні умови – сприятливі умови для планування та реалізації інтерактивного навчання.

Таким чином, інтерактивне навчання забезпечує активне залучення учнів у процес пізнання, стимулює їхню діяльність і розвиває колективну відповідальність за результати.

Інтерактивні технології навчання можна визначити як комплексну інтегративну систему освітнього процесу, що забезпечує застосування інтерактивних методів, форм та засобів, підібраних відповідно до цілей навчання та узгоджених між собою. Їх використання спрямоване на досягнення запланованих результатів [20, с. 161].

Інтерактивні технології передбачають творчий процес взаємодії між учителем та учнями, який відбувається у формі активного спілкування, вільного обміну думками та пропозиціями в атмосфері зацікавленості та доброзичливості. Цей процес спрямований на колективне розв'язання поставлених завдань [35, с. 3].

Однією з ключових характеристик інтерактивних технологій є створення комфортних умов для навчання, за яких учень відчуває свою успішність та інтелектуальну самостійність, що робить освітній процес більш ефективним і продуктивним [36, с. 56].

Інтерактивні технології також організовують засвоєння знань і розвиток навичок через систему спеціально структурованих навчально-пізнавальних дій, побудованих на активній взаємодії між учнями. Такий підхід сприяє розвитку міжособистісного спілкування та допомагає досягти очікуваних результатів [38, с. 11].

Крім того, технології навчання передбачають організацію навчальної діяльності на основі колективної взаємодії. Кожен учень усвідомлює, що від його внеску залежить кінцевий результат виконання спільного завдання, який він має представити перед класом [39, с. 1].

Інтерактивні технології вирізняються низкою ключових характеристик [20, с. 161], серед яких:

- забезпечення вільного доступу до навчальних матеріалів як на паперових, так і на електронних носіях;
- організація міжособистісного спілкування; швидкий зворотний зв'язок;
- надання студентам можливості обирати навчальний матеріал різного рівня складності;
- адаптація навчального процесу до індивідуальних особливостей студентів;
- створення умов для різних рівнів автономії (часткової, обмеженої або повної).

Важливими аспектами також є підвищення мотивації, емоційність навчання, взаємо навчання, рефлексія та сприяння творчому розвитку як студентів, так і викладачів.

Аналіз літератури свідчить, що науковці використовують різні терміни: «інтерактивні технології», «інтерактивні технології навчання» та «технології інтерактивного навчання». Різниця у трактуваннях пояснюється складністю та специфікою цього підходу. Інтерактивні навчальні технології не лише виступають дієвими педагогічними інструментами, а й є невід'ємною умовою гармонійного розвитку студентів і викладачів. Важливо зазначити, що ці технології визначають кінцевий результат навчального процесу своєю структурою, а не вибираються виключно для виконання окремих навчальних завдань.

1.2. Класифікація інтерактивних технологій навчання

Розглянемо класифікацію технологій інтерактивного навчання. О. Пометун і Л. Пироженко [37, с. 27]) поділяють інтерактивні технології на чотири групи в залежності від мети уроку та форм організації навчальної діяльності учнів:

- технології кооперативного навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум тощо);
- технології колективно-групового навчання (мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, ажурна пилка та ін.);
- технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, рольова гра, драматизація та ін.);
- технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, займи позицію, кейс-метод, дискусія тощо).

Т. Сердюк також пропонує класифікацію інтерактивних технологій на основі таких критеріїв:

- дидактична мета: інформаційні, розвиток дієво-практичної сфери, розвиток механізмів самокерування особистості, розвиток творчих якостей, розвиток ключових компетентностей;
- домінуючі форми організації навчально-пізнавальної діяльності: індивідуальні, парні, групові, колективні;
- домінуючі методи навчання: інформаційні, проблемно-пошукові, імітаційно-ігрові, дослідницькі;
- домінуючі засоби навчання: гомоорієнтовані (основним партнером у взаємодії є людина або група осіб) і техноорієнтовані (перевага технічних засобів навчання) [41].

Класифікація інтерактивних технологій також ґрунтується на провідній функції в педагогічній взаємодії. Розглянемо і коротко їх схарактеризуємо.

Технології створення сприятливої атмосфери та організації комунікації,

що базуються на «комунікативній атаці», яку викладач застосовує на початку

навчального процесу для швидкого залучення всіх студентів до спільної роботи. Це сприяє їхній самоактуалізації та адаптації до педагогічної ситуації. Для цього ефективно використовувати інтерактивні вправи на «розігрівання», встановлення контакту, а також для сприйняття і розуміння емоційного стану учасників.

Технології організації обміну видами діяльності, спрямовані на поєднання індивідуальної та групової роботи учасників педагогічної взаємодії. Тут важливо забезпечити спільну активність, співвідношення діяльності викладача і студентів, застосовуючи вправи на вміння слухати, прийом та передачу невербальної інформації, а також на прийняття групових рішень і отримання зворотного зв'язку.

Технології організації мисленнєвої діяльності, які активізують творчий потенціал кожного студента, розвивають їхню позитивну мотивацію до навчання та стимулюють розумову діяльність через виконання різних розумових операцій, наприклад, вправи за методикою «мозкового штурму».

Технології організації смислотворчості, де провідною функцією є створення нового способу міжособистісної взаємодії учасників навчально-пізнавального процесу. Це включає відображення студентами свого індивідуального розуміння психолого-педагогічних і культурних явищ, обмін цими смислами та збагачення свого уявлення про різні явища. Використовуються вправи на діагностику комунікативної компетенції, розвиток навичок вирішення конфліктів, виконання професійних ролей та підготовку до комунікативних ситуацій.

Технології організації рефлексивної діяльності, які спрямовані на самоаналіз і самооцінку студентами своєї навчальної взаємодії, діяльності та її результатів. Ці технології дозволяють студентам і викладачу зафіксувати стан пізнавальної активності студентів і визначити причини та наслідки досліджуваних процесів. Інтегративні технології (інтерактивні ігри), що є формою педагогічної взаємодії викладача і студентів, при якій інтегруються всі основні функції інтерактивних технологій навчання [5].

Дослідження вказує на різноманітність трактувань поняття «технології інтерактивного навчання», а також на множинність класифікацій цих технологій, оскільки науковці використовують різні ознаки. Спектр комбінацій інтерактивних технологій навчання зростає завдяки різноманітності їх складових компонентів (методів, форм тощо).

Таким чином, основні види інтерактивних технологій включають кооперативне навчання, колективно-групову роботу, ситуативне моделювання та дискусійні методи. Крім того, інтерактивні технології поділяються на кілька функціональних груп: для створення сприятливої атмосфери, обміну видами діяльності, стимуляції мислення, розвитку смислотворчості, організації рефлексивної діяльності та інтегративні технології (наприклад, інтерактивні ігри).

Різнорманітність підходів і критеріїв класифікації інтерактивних технологій навчання свідчить про їхню багатфункціональність і адаптивність до різних педагогічних завдань. Це дозволяє ефективно інтегрувати інноваційні методи навчання, стимулювати пізнавальну активність учнів і сприяти розвитку їхніх особистісних і професійних компетентностей.

1.3. Різновиди інтерактивних технологій (онлайн платформи, мобільні додатки, інтерактивні вправи)

Сучасний період розвитку характеризується як глобальна інформаційна епоха, що формується під впливом швидкого зростання інформаційних технологій у різних галузях. Ці процеси потребують тісної взаємодії в економічній, політичній та культурній сферах. Практично всі країни світу, від розвинених держав західної цивілізації до країн, що розвиваються, проходять етап суттєвих реформ в освіті, метою яких є перехід до інноваційних технологій та принципів глобалізації навчання. Сучасний світ рухається до системи безперервної освіти, ставлячи завдання розробки різноманітних шляхів для її реалізації. Суспільство швидко змінюється, і кожна людина щодня стикається з новими викликами у навчанні, роботі, особистому житті та інших сферах. Постійні зміни та нововведення в освіті вимагають від людей активності, гнучкості та швидкого пристосування до інформаційного середовища [31, с. 760].

Мал. 1. Основні дидактичні принципи мобільного навчання

Мобільне навчання є видом освітньої діяльності, у якому переважно використовуються портативні пристрої, такі як телефони, смартфони та планшети. Цей метод реалізує принципи відкритої освіти, серед яких гнучкість, модульність, незалежність від місця та часу, а також застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Мобільні додатки для навчання мають бути оснащені адаптивним інтерфейсом, що підходить для різних типів пристроїв, підтримувати інтерактивні функції та включати мультимедійні елементи, орієнтовані на користувача. Вони спрямовані на забезпечення самостійного навчання учнів, яке може відбуватися як за участю вчителя, так і без неї. Такі додатки повинні мотивувати учнів, сприяти розвитку критичного мислення та творчості, відповідати навчальним цілям і враховувати індивідуальні потреби. Дидактична складова також є обов'язковою – додаток повинен сприйматися як повноцінний освітній інструмент, побудований на основі кращих принципів дидактики та методики навчання.

Однією з ключових особливостей мобільного навчання, що відрізняє його від традиційних методів, є можливість активної участі учнів у створенні власного навчального процесу та підтримка безперервного навчання протягом життя.

Використання технологій мобільного навчання підвищує ефективність освітнього процесу, надаючи можливості для наступних опцій:

- постійного доступу до інформаційних та освітніх ресурсів незалежно від місця і часу;
- швидкого отримання інформації щодо розкладу занять, новин навчального процесу, запланованих подій та адміністративних ресурсів закладу;
- персоналізованого надання навчального контенту з урахуванням рівня знань, психологічних особливостей і оптимального ритму навчання кожного учня;

- різнобічного контролю знань та навичок через тести, практичні завдання, проєкти та лабораторні роботи;
- методичної та консультативної підтримки як в індивідуальному, так і в груповому режимі;
- постійного інформування учнів про результати їхньої навчальної діяльності [10].

Мобільне навчання є формою дистанційного й електронного навчання, яка активно використовує мобільні пристрої. Воно забезпечує навчальну мобільність, дозволяючи учням брати участь у заняттях без обмежень у просторі та часі. Використання мобільних технологій у освіті розширює можливості навчання, сприяючи розвитку критичного мислення, творчих здібностей та соціальних навичок, що особливо важливо для учнів у віддалених регіонах або тих, хто стикається з навчальними труднощами.

Мобільне навчання включає в себе використання сенсорів на мобільних телефонах і спеціалізованих додатків. У цьому випадку мобільний пристрій служить інструментом не лише для вимірювання різних параметрів навколишнього середовища, але й для проведення аналізу та статистичної обробки отриманих даних за допомогою відповідних додатків. Наприклад, на уроках фізики можна використовувати різноманітні сенсори сучасних мобільних пристроїв, такі як акселерометри, гіроскопи, барометри, GPS, магнітометри та датчики освітленості.

Дистанційна освіта, завдяки такому глобальному явищу, як Інтернет, охоплює різні соціальні верстви та стає важливим чинником розвитку суспільства. Технології дистанційного навчання можна розглядати як природний етап еволюції традиційної освіти – від класичної дошки з крейдою до електронних дошок і комп'ютерних навчальних систем, від паперових бібліотек до електронних, від звичайних аудиторій до віртуальних.

Впровадження інтерактивних технологій, інформаційно-комунікаційних технологій та електронних навчальних платформ стало основою дистанційного і мобільного навчання. Інтерактивні технології

забезпечують організацію освітнього процесу, в якому використовуються методи колективного наукового пізнання, засновані на взаємодії всіх учасників. Вони сприяють створенню умов для сучасної моделі навчання, що включає: вільну та позитивну атмосферу, забезпечення рівності учасників, усвідомлення цінності колективно досягнутих висновків, відкритий обмін думками та прийняття різних позицій, сприйняття викладача не як представника «покарань і нагород», а як наставника та консультанта.

Сучасна педагогічна література розглядає різні аспекти інтерактивних технологій, включаючи їхні форми та методи. Одна з найбільш відомих класифікацій ділить інтерактивні технології на чотири групи в залежності від цілей заняття та організаційних форм навчальної діяльності:

- технології кооперативного навчання (робота в парах, карусель, акваріум, робота в малих групах, синтез думок);
- технології ситуаційного моделювання (рольові та ділові ігри, організаційно-діяльнісні ігри, моделювання явищ);
- інтерактивні технології колективно-групового навчання (форми роботи: «Мікрофон», «Мозковий штурм», «Ажурна пилка», «Незакінчені речення», «Дерево рішень»);
- технології обговорення дискусійних питань (методи «Прес», «Обери позицію», «Зміни позицію», «Безперервна шкала думок», дебати) [15].

Окрім зазначених технологій, інтерактивні методи також включають використання інформаційно-комунікаційних технологій, відтворення аудіо- та відеоматеріалів, онлайн-тести, навчальні сайти, спеціалізовані програми або інтерактивне обладнання, призначене для навчання.

Існує безліч мобільних програм, платформ і ресурсів, які суттєво спрощують процес мобільного навчання та допомагають ефективно використовувати час. До них відносяться: Google Forms, Socrative, Survey, Kahoot!, Monkey, Plickers, Grand Tools, Prompt Offline Translator, Education App for Kids, Linear X, Quick Quadratics, Prezi, PowToon та інші.

Комунікаційні технології, засновані на комп'ютерних засобах зв'язку, забезпечують різноманітні форми та методи взаємодії між викладачем і учнями, такі як електронна пошта, електронні конференції та відеоконференції (наприклад, Zoom, Google Meet). Електронна пошта забезпечує конфіденційне спілкування між викладачем і студентом та дозволяє надавати індивідуальну підтримку й консультації. Наприклад, викладач може відповідати на запитання студентів, надавати додаткові матеріали або допомагати з виконанням завдань. Електронні конференції допомагають керувати науково-дослідною роботою студентів, забезпечуючи зручну та своєчасну комунікацію в мережевому форматі. Це дозволяє організовувати групові проекти, обговорення ідей або проведення дискусій. Використання відеоконференцій дозволяє проводити ефективні віртуальні заняття та консультації, забезпечуючи взаємодію в реальному часі, що особливо важливо для студентів, які проживають у віддалених регіонах.

Серед мобільних додатків для вивчення природничих наук виділяється ArBook, рекомендований Міністерством освіти і науки України. Ця програма є віртуальною лабораторією, що дозволяє учням проводити експерименти з використанням технологій доповненої реальності. ArBook також пропонує ігрове середовище, яке об'єднує експерименти та їх пояснення в доповненій реальності, стаючи першою успішною спробою інтеграції таких технологій в українську освіту.

PhET – ще одна популярна віртуальна лабораторія серед українських викладачів, доступна як через мобільний додаток, так і через вебсайт. Цей інструмент дозволяє вивчати експерименти з математики та природничих наук за допомогою високоякісних симуляцій, які заохочують студентів до самостійних експериментів у навчальному середовищі з елементами гри. PhET забезпечує налаштування параметрів симуляцій, можливість створювати власні симуляції, а також завантажувати їх у форматі HTML для роботи в браузері без необхідності встановлення додатку [16].

Інтерактивні технології можна інтегрувати в процес вивчення різноманітних предметів, що сприяє підвищенню ефективності мобільного навчання. Наприклад, під час уроку англійської мови на тему «Trip around Ukraine» можна організувати інтерактивний урок у формі гри. У ході командної гри або пазлів учні разом вирішують завдання, здійснюючи взаємодію через свої гаджети. Правильні відповіді ведуть до успіху в грі, що стимулює співпрацю й зміцнює командний дух. Такий підхід забезпечує активну участь студентів, роблячи заняття цікавим і захопливим. Командні ігри сприяють кращому засвоєнню складних тем, активізації учнів та сприяють глибшому розумінню екосистем.

Сьогодні існує багато мобільних і спеціалізованих додатків, спрямованих на різні аспекти вивчення іноземних мов. Мобільні програми можуть бути ефективними для розвитку навичок аудіювання за допомогою перегляду відео, прослуховування аудіо та запису мовних фраз. Серед найбільш успішних продуктів у цьому напрямку — Sounds Right від British Council та Sounds: Pronunciation App від Macmillan Education. Ці додатки пропонують інтерактивні фонетичні таблиці для британського й американського варіантів англійської мови, а також різні вправи, ігри та тести. Освітні програми Британської Ради, такі як Learn English Audio & Video, Learn English Great Videos і Learn English Elementary Podcasts, містять високоякісні подкасти та відео для навчання англійської мови. Вони також мають інтерактивні тексти, глосарії ключових слів і вправи, що сприяють кращому засвоєнню матеріалу [32, с. 227].

Різнманітність мобільних навчальних ресурсів дозволяє вибрати додатки відповідно до індивідуальних потреб, інтересів і рівня підготовки кожного учня, що підвищує ефективність навчання. Більшість згаданих мобільних програм можна успішно використовувати для самостійного навчання, якщо їх правильно застосовувати. Наприклад, додатки для вивчення мов можуть допомагати у виконанні завдань, повторенні матеріалу та спілкуванні з іншими користувачами.

Часто використовується поєднання мобільних додатків, онлайн-платформ та соціальних мереж. Хороший приклад – платформа Wordwall. На цій платформі можна користуватися різноманітними видами завдань, такі як «Доповни речення», «З'єднай слова з малюнками».

Сучасні умови життя спонукають активно використовувати дистанційний формат навчання, який передбачає застосування різних цифрових технологій. На дистанційних заняттях взаємодія між викладачем і студентом, де викладач виступає тьютором, забезпечується через інтерактивні підручники. Ця взаємодія спрямована не тільки на вивчення матеріалу, але й на розвиток «м'яких» навичок. В Україні розвиток інтерактивної освітньої літератури розпочато проектом EdEraBooks, який пропонує онлайн-книги з відеоматеріалами та тестами для підготовки до іспитів з англійської мови. Також є перша вітчизняна спроба створення інтерактивних підручників – «Notes by Green Forest», де представлені розділи з комунікації та граматики [46].

Інтерактивні підручники дають учням можливість виконувати завдання, переконувати, ставити цілі та досягати їх. Для успішного навчання необхідна активність, ініціативність, дисципліна й самоорганізованість, що є важливими для дистанційного навчання.

Ще однією інтерактивною технологією є QR-коди, які легко створити на спеціальних платформах. Вони можуть використовуватися для вирішення пошукових або проблемних завдань або для швидкого переходу від теорії до практики, вставивши в код посилання на тест чи іншу онлайн-вправу [24].

Серед ключових інтерактивних методів у мобільній освіті виділяють проектний, дослідницький, кооперативний і «перевернутий» підходи. Дослідницький метод передбачає, що викладач разом зі студентами формулює проблему, для вирішення якої потрібен час. Теоретичні знання при цьому не подаються одразу, а засвоюються під час пошуку розв'язків. Це сприяє засвоєнню основ теорії творчим шляхом завдяки методу проєктів.

Інтерактивні та інноваційні технології у поєднанні з проектним методом

сприяють розвитку мотивації до самостійного навчання. Застосування теорії та практики через проєкти дозволяє студентам розвивати критичне мислення і створювати власні творчі роботи.

Кооперативне навчання спрямоване на командну роботу студентів у групах для спільного вирішення завдань. Воно розвиває навички групової взаємодії, відповідальності та взаємодопомоги. Підхід «перевернутого навчання» змінює традиційний порядок занять, дозволяючи студентам вивчати матеріали самостійно через цифрові ресурси до класних занять [47].

Інтерактивні технології також можуть підтримувати методiku CLIL (Content and Language Integrated Learning), яка об'єднує навчання дисципліни та іноземної мови. Метод CLIL дозволяє студентам засвоювати знання з предмету, використовуючи іншу мову. Це сприяє розвитку міжкультурної комунікації, гнучких навичок та ефективної взаємодії. Мобільні платформи можуть підтримувати групову роботу, обговорення ідей та обмін думками, що сприяє міжкультурній комунікації. Інтерактивні елементи, такі як ігри, вікторини, тести, полегшують вивчення мови.

Одним із корисних інтерактивних продуктів для мобільного навчання є комплекс Mozabook. Він дозволяє обробляти PDF-документи так само, як на комп'ютері, а також створювати презентації і перетворювати їх у цифрові публікації. Вбудований редактор тестів у Mozabook надає можливість доповнювати підручники й презентації інтерактивними елементами, такими як зображення, 3D-моделі та робочі аркуші. Крім того, комплекс містить освітні відео, 3D-зразки та підтримує численні мови, що полегшує самостійне навчання вдома через мобільні технології.

Висновки до розділу 1

Основні методологічні вимоги та критерії технологічності педагогічного процесу орієнтуються на концептуальність, системність, керованість, ефективність та відтворюваність, які забезпечують його цілісність, прогнозованість та результативність. Інтерактивні технології навчання, що ґрунтуються на взаємодії між учасниками навчального процесу, забезпечують багатосторонню комунікацію та активне залучення учнів. Вони передбачають діалогічність, колективне розв'язання завдань, творчий підхід, індивідуалізацію та адаптивність навчання, що сприяє розвитку міжособистісного спілкування, відповідальності та інтелектуальної самостійності учнів.

Інтерактивні технології як комплексна інтегративна система поєднує у собі методи, форми і засоби, що відповідають цілям навчання, стимулюють активну взаємодію між учнями та забезпечують доступність і комфортність процесу. Застосування цих технологій підвищує мотивацію та емоційність навчання, створюючи умови для рефлексії та творчого розвитку. Взаємозалежність внеску кожного учня в результат спільного завдання посилює їхню участь у навчальному процесі та формує інтерактивну модель навчання, яка є ключовою для досягнення якісних педагогічних результатів.

Основні види інтерактивних технологій включають кооперативне навчання, колективно-групову роботу, ситуативне моделювання та дискусійні методи. Крім того, інтерактивні технології поділяються на кілька функціональних груп: для створення сприятливої атмосфери, обміну видами діяльності, стимуляції мислення, розвитку смислотворчості, організації рефлексивної діяльності та інтегративні технології (наприклад, інтерактивні ігри).

Різноманітність підходів і критеріїв класифікації інтерактивних технологій навчання свідчить про їхню багатофункціональність і адаптивність до різних педагогічних завдань. Це дозволяє ефективно інтегрувати

інноваційні методи навчання, стимулювати пізнавальну активність учнів і сприяти розвитку їхніх особистісних і професійних компетентностей.

Сучасний розвиток суспільства відбувається в умовах глобальної інформаційної епохи, де інформаційні технології відіграють ключову роль у всіх сферах життя. Це сприяє змінам у системі освіти, яка активно впроваджує інноваційні технології та принципи, зокрема мобільне та дистанційне навчання. Використання мобільних пристроїв у навчальному процесі надає можливість учням самостійно керувати навчанням, розвиває критичне мислення, креативність та адаптивність. Дистанційні технології роблять освіту доступною для широкого кола користувачів, сприяючи подоланню просторових та часових бар'єрів. Інтерактивні технології, зокрема мобільні додатки, платформи для вивчення природничих та гуманітарних дисциплін, підвищують ефективність навчального процесу, роблячи його гнучким, персоналізованим та практичним.

РОЗДІЛ 2.

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

2.1. Принципи інтерактивного навчання та роль вчителя у їх використанні

Останнє десятиліття відзначається змінами у змісті навчання, що призводить до трансформації форм і методів навчального процесу. В результаті, термін «інтерактивні методи» набув популярності. Концепція інтерактивності сьогодні активно впроваджується в педагогіку і методику, охоплюючи не лише комп'ютерне навчання, але й організацію навчального процесу в цілому. Узагальнюючи наукові дослідження з цього питання, можна стверджувати, що інтерактивні методи навчання на уроках української мови передбачають способи міжособистісної взаємодії між вчителем і учнями, а також між самими учнями, що сприяє досягненню мети і завдань уроку. Термін «інтерактивна педагогіка» введений німецьким дослідником Гансом Фріцем (Hans Fritz) у 1975 році [30].

Лінгвістичне тлумачення цього терміна показує, що слова «interactivity» і «interactive» походять з англійської мови. Слово «inter» означає «серед», а «act» – «діяти», тому «interact» перекладається як «взаємодіяти». Отже, інтерактивне навчання є формою діалогу, що заперечує домінування однієї особи чи думки над іншими. Основні принципи інтерактивного навчання включають:

- діяльнісний принцип: кожен учень повинен активно брати участь у процесі спілкування і взаємодії;
- принцип відкритого зворотного зв'язку: учасники групи мають право висловлювати свої думки, ідеї та заперечення щодо завдань, що дозволяє виявити сприйняття інших людей та їх стиль спілкування;
- принцип експериментування: учні активно шукають нові ідеї та способи вирішення завдань, що сприяє розвитку творчості та ініціативи;

- принцип довіри у спілкуванні: організація групового простору під час занять, наприклад, розташування учнів і вчителя по колу, змінює стереотипи щодо проведення уроків;
- принцип рівності позицій: вчитель діє разом із учнями, не намагаючись нав'язувати свої погляди.

Інтерактивне навчання спрямоване на створення умов для залучення всіх учасників до процесу пізнання, надання можливостей для висловлення власних думок і почуттів, визначення основних цінностей, формування атмосфери співпраці і взаємодії, розвитку комунікативних навичок, а також забезпечення комфортних умов навчання, що сприяють успіху і розвитку інтелектуального потенціалу кожного слухача [37].

Інтерактивні методи стимулюють учнів до міжособистісної взаємодії, забезпечують їх активну участь у навчальному процесі та занурення у спілкування. Головною рисою інтерактивних методів є їхня здатність активізувати учнів, що позитивно позначається на процесі засвоєння навчального матеріалу. Ця позиція відображає наукові пошуки сучасних дослідників, таких як О. Пометун і Л. Пироженко, які вважають, що суть інтерактивних методів полягає в організації навчального процесу так, щоб більшість учнів брали участь у пізнанні, мали можливість дискутувати про свої знання і думки [37]. Спільна діяльність учнів у процесі навчання означає, що кожен робить свій внесок, відбувається обмін знаннями та ідеями в атмосфері доброзичливості та підтримки, що сприяє не лише здобуттю нових знань, а й розвитку пізнавальної діяльності.

Отже, застосування інтерактивних методів навчання сприяє розвитку комунікативних умінь і навичок учнів, активізації їхньої пізнавальної діяльності, а також встановленню емоційних зв'язків між учасниками навчального процесу. Для організації навчання важливими є інтерактивні методи [9]. Дослідниця Л. Галаєвська акцентує увагу на інтерактивних імітаційних методах (такі як рольові ігри, проєктування та ділові ігри),

оскільки вони з одного боку поглиблюють та вдосконалюють знання, а з

іншого – імітують індивідуальну і колективну мовленнєву діяльність. Вона зазначає, що інтерактивні методи навчання стимулюють пізнавальну та розумову активність школярів, викликають їхній інтерес до навчального матеріалу і забезпечують високий рівень спонукальної активності [9].

Інтерактивна діяльність на уроках української мови передбачає організацію діалогового та полілогового спілкування, що веде до взаєморозуміння, співпраці та спільного вирішення проблем. У процесі діалогового навчання студенти вчаться критично мислити, аналізувати обставини і відповідну інформацію для вирішення складних проблем, зважати альтернативні точки зору, приймати зважені рішення, брати участь у дискусіях і спілкуватися з іншими. Для цього на уроках організовується індивідуальна та групова робота, застосовуються дослідницькі проекти, рольові ігри, а також використання словників та інших джерел інформації, проводяться творчі завдання.

Характерною рисою інтерактивних методів є те, що учні можуть використовувати свій власний досвід для розв'язання проблемних питань. Студентам надається максимальна свобода у розумовій діяльності, що дозволяє їм самостійно вирішувати складні завдання, усуваючи традиційний підхід до навчання як спостерігання. В інтерактивному навчанні учні навчають один одного, що підкреслює діалогічний характер процесу навчання.

Основні особливості інтерактивного навчання включають: технологію парної роботи, яка може бути спрямована на порівняння знань обговорення і критичний аналіз інформації, обмін думками щодо проблемних питань уроків тощо; методику організації парної роботи, що охоплює формування пар, визначення завдання, узгодження часу на його виконання, виконання завдання та презентацію результатів [11].

Крім того, вчитель може поставити завдання для учнів, які працюють у парах, допомагаючи їм досягти спільного результату або позиції з певної теми. Під час роботи в парах можна впроваджувати елементи рольових ігор (такі як ролі «вчитель» і «учень», «журналіст» і «інтерв'юер», «експерт» тощо).

Роль вчителя у використанні інтерактивних технологій є надзвичайно важливою та багатогранною. Вчитель повинен створити умови для інтерактивного навчання, організовуючи простір, що сприяє взаємодії між учнями. Це може включати розташування меблів, використання різних форм групової роботи, а також вибір відповідних технологій. Вчитель виконує роль консультанта, допомагаючи учням у навчальному процесі. Він стимулює обговорення, задає провокаційні питання, сприяє розвитку критичного мислення та заохочує учнів до висловлення власних думок і ідей. Вчитель контролює хід дискусій, забезпечуючи конструктивний обмін думками [29].

Він підтримує рівноправність учасників, заохочує всіх до активної участі та запобігає домінуванню одних учнів над іншими. Вчитель обирає та надає учням різноманітні ресурси, які сприяють інтерактивному навчання, такі як відеоматеріали, статті, презентації та інтерактивні платформи. Це допомагає учням отримувати нові знання та навички. Вчитель виконує роль оцінювача, забезпечуючи зворотний зв'язок щодо роботи учнів. Він допомагає учням усвідомити свої сильні та слабкі сторони, визначає, які навички потрібно вдосконалити, і сприяє їхньому розвитку.

Вчитель має заохочувати учнів до активної участі в навчальному процесі, використовуючи інтерактивні методи для підвищення їхньої зацікавленості та мотивації. Це може включати використання ігор, проектів або інших форм навчання, які активізують учнів. Вчитель має бути готовим до впровадження нових технологій і методик у навчальний процес. Він повинен постійно вдосконалювати свої знання і навички у використанні інтерактивних технологій, щоб бути ефективним у навчанні.

Таким чином, сучасний освітній процес активно впроваджує інтерактивні методи, які трансформують форми й методи навчання. Інтерактивність, як елемент педагогіки, сприяє організації міжособистісної взаємодії між учнями та вчителем, що допомагає досягати освітніх цілей. Основними принципами інтерактивного навчання є активна участь учнів,

відкритий зворотний зв'язок, експериментування, довіра та рівність у

спілкуванні. Такі методи, як рольові ігри, групові обговорення та проекти, підвищують зацікавленість у навчанні й дають можливість учням обмінюватися досвідом та самостійно вирішувати завдання. Вчитель відіграє ключову роль у підтримці конструктивного обміну думками, розвитку критичного мислення та створенні атмосфери співпраці. Інтерактивні методи сприяють всебічному розвитку учнів, заохочують їх до активної участі, підвищують мотивацію й допомагають формувати інтелектуальний та соціальний потенціал кожного учасника навчального процесу.

2.2. Особливості інтерактивного навчання англійської мови у старших класах

Лінгводидактичні основи навчання іноземних мов учнів старшої школи (10–11 класи) визначаються стратегічними напрямками розвитку сучасної шкільної освіти, які акцентують увагу на формуванні важливих життєвих компетентностей, необхідних для самостійного життя незалежно від вибраної професії.

Старша школа є етапом, де учні якісно переосмислюють отриманий навчальний та життєвий досвід, аналізують свої досягнення та невдачі, що призводить до завершення формування життєвих потреб, які слугують основою для вибору майбутньої професії. Іншими словами, це період усвідомленого розуміння свого місця та ролі у сучасному світі, що в кінцевому рахунку призводить до етапу життєвого самовизначення.

Як підкреслює президент НАПН України В. Г. Кремень, українська школа «зосереджена на світоглядних та гуманітарних аспектах освіти – вона є інститутом культури, що забезпечує підготовку людини не лише до професійної діяльності, а й до соціального життя. Це сприяє формуванню навичок і знань, необхідних для активного громадянського життя». Таким чином, основна функція старшої школи полягає у спрямуванні та підтримці соціальних намірів випускників відповідно до їхніх індивідуальних можливостей і бажань, а також у наданні їм всебічної підтримки у виборі особистісного громадянського шляху. Це зобов'язує переосмислити науково-теоретичні підходи до змісту навчання старшокласників та знайти ефективні засоби для задоволення їхніх соціальних потреб [27].

Головна мета навчання іноземної мови в старшій школі полягає у формуванні комунікативної компетентності учнів, що охоплює навички усного та письмового спілкування в межах тем і сфер, визначених навчальною програмою для кожного профілю, з дотриманням традицій і норм, прийнятих у країні, мова якої вивчається.

Сучасні тенденції розвитку світової спільноти, мобільність громадян різних країн у міждержавному, мультинаціональному та полікультурному середовищі, а також постійна глобалізація і посилення міжнародних контактів у різних сферах життя сприяють сприйняттю іноземної мови як важливого інструмента міжкультурного спілкування. Згідно з інтерпретацією змісту навчання, запропонованою Радою Європи, це рівень B1 – «незалежний користувач».

Навчання іноземної мови в профільній школі не є автономним процесом, а здійснюється з урахуванням навчального та мовного досвіду, набутих учнями в початковій та основній школі.

Зміст навчання диференціюється за двома напрямками:

- іноземна мова як базовий загальноосвітній предмет у класах немовних профілів;
- іноземна мова як профільний навчальний предмет у класах філологічного напрямку.

Виходячи з цього, теоретичну модель процесу навчання іноземної мови в сучасній старшій школі доцільно розглядати як таку, що забезпечує оволодіння учнями іншомовним спілкуванням на двох рівнях:

1. загальноосвітній рівень підготовки (рівень стандарту)
2. рівень профільної підготовки, де навчальний зміст орієнтується на майбутню професійну діяльність випускників, пов'язану з іноземною мовою (профільний рівень) [25].

У цих умовах іноземна мова сприяє загальноосвітній підготовці учнів, для яких вона є базовим предметом, а також служить основою для профільної спеціалізованої підготовки до майбутньої професії тих, хто обрав її як профільний предмет. З огляду на таку диференціацію змісту освіти, виникає необхідність у визначенні лінгводидактичних основ навчання іноземної мови для старшокласників. Ці засади повинні відображати певну модель діяльності школярів, забезпечуючи доцільний добір методів, форм, видів і засобів

навчання, що відповідають сучасним технологіям оволодіння іншомовним

спілкуванням (комунікативно-діяльнісний, особистісно орієнтований, культурологічний підходи) та профілізації змісту залежно від обраного рівня навчання.

Зрозуміло, що з різних причин випускник загальноосвітнього навчального закладу не завжди здатний оволодіти іншомовним спілкуванням на рівні, що дозволяє йому почуватися впевнено в чужомовному соціально-комунікативному та професійному середовищі. До основних причин, які цьому заважають, можна віднести:

- 1) обмежену кількість годин, відведених на вивчення іноземної мови;
- 2) недостатню матеріально-технічну базу, а в деяких (особливо сільських) школах – низький рівень професійної підготовки викладачів;
- 3) недостатню мотивацію до навчання, що зумовлює низьку готовність окремих учнів до вивчення іноземної мови.

Однак, попри ці та інші фактори, випускник школи має отримати достатній рівень підготовки з іноземної мови та можливість удосконалювати свої знання протягом життя відповідно до власних професійних амбіцій та потреб.

Важливою умовою успішної реалізації змісту навчання іноземної мови в старшій школі є технології впровадження цього змісту в практичну діяльність. Сучасна парадигма шкільної іншомовної освіти націлена на організацію навчання, яка забезпечує комунікативно-діяльнісний підхід до оволодіння іноземною мовою в інтеграції з міжкультурним змістом. Цей підхід зумовлений процесами глобалізації міжнародних контактів, де іноземна мова відіграє важливу роль у спілкуванні. Відповідно, посилення соціокультурного контексту змісту навчання є важливою тенденцією розвитку іншомовної освіти в старших класах на базовому та профільному рівнях [18, с. 130].

Соціокультурний аспект комунікації реалізується через:

- а) готовність учнів використовувати іноземну мову як засіб міжкультурного спілкування;

б) можливість для учнів формувати власну соціальну та культурну ідентичність, зіставляючи і усвідомлюючи культуру носіїв мови, що вивчається, з їхньою національною культурою;

в) когнітивний розвиток учнів, який стимулює навчальну діяльність, адаптує її до європейських стандартів і створює умови для інтеграції у сучасний світовий соціум [23].

Вказана стратегія розвитку іншомовної освіти у старшій школі може бути успішно реалізована за умови переосмислення і оновлення методів, форм та засобів навчання. Вона має бути зосереджена на компетентнісній парадигмі. Згідно з комунікативним підходом та врахуванням навчального і життєвого досвіду старшокласників, їхніх інтересів і схильностей, зростає пріоритетність методів і форм навчальної діяльності, які забезпечують активну соціальну взаємодію школярів у процесі комунікації, навчаючи їх підтримувати спілкування в типових ситуаціях різних сфер професійного життя.

Соціокультурна поведінка в таких ситуаціях, адекватна носіям мови, може формуватися в спеціально створених навчальних умовах і за допомогою особливих методів. Для старшокласників такими методами можуть бути інтерактивні технології навчання, які дозволяють виконувати комунікативно-пізнавальні завдання з використанням іншомовного спілкування: рольові ігри, навчальні ситуативні завдання, парні та групові форми роботи тощо. Вони сприяють формуванню готовності до самостійної діяльності, толерантного ставлення до всіх учасників соціальної взаємодії, роботи в колективі, а також відповідальності за результати виконаних завдань і критичного ставлення до отриманих результатів. Окрім того, такі види навчання мотивують учнів, роблять його більш прагматичним і ілюструють можливі життєві ситуації, що вимагають відповідної мовленнєвої поведінки, яка відповідає усталеним традиціям і нормам країни, мова якої вивчається.

2.3. Вікові та психолого-педагогічні аспекти навчання старшокласників

Учні старших класів – це підлітки, які перебувають на одному з найважливіших етапів свого життя. Підлітковий вік є нестабільним, вразливим і складним періодом, що значною мірою залежить від зовнішніх обставин.

За твердженням науковців, після дитинства саме підлітковий вік характеризується найбільш фундаментальними та швидкими змінами. Однією з особливостей підліткової кризи, спільної для всіх історичних епох, культур і етносів, є біологічне дозрівання, яке супроводжується інтенсивним фізичним розвитком та статевим дозріванням [3].

Центральним новоутворенням підліткового віку є новий рівень самосвідомості – Я-концепція, яка є системою уявлень людини про саму себе і включає: усвідомлення своїх фізичних, інтелектуальних, характерологічних, соціальних та інших властивостей; самооцінку; суб'єктивне сприйняття зовнішніх чинників, що впливають на власну особистість [26].

Старші школярі відзначаються такими характеристиками:

1. Головною діяльністю для цього періоду стає суспільно корисна діяльність.

2. Виникає прагнення до дорослості й самостійності, критичне ставлення до оточуючих, самовизначення, а також здатність підпорядковувати свої інтереси нормам колективного життя.

3. Їхня діяльність (навчальна, організаційна, трудова, пізнавальна) орієнтована на систему ставлень інших до неї [34, с. 14].

Основні завдання підліткового віку включають:

1. Досягнення автономії та емоційної незалежності від батьків, усвідомлення себе як окремої особистості, відмінної від внутрішніх образів батьків, вирішення, за словами З. Фрейда, «великого» завдання відходу від батьків.

2. Формування ідентичності, що передбачає відкриття свого призначення, усвідомлення себе, здійснення виборів у різних сферах життя, що забезпечують цілісність особистості.

3. Усвідомлення тимчасової протяжності власного «Я», включаючи дитяче минуле і проекцію себе в майбутнє, забезпечуючи таким чином безперервність особистої ідентичності [44].

Основні психологічні потреби підлітків включають прагнення до спілкування з однолітками, прагнення до самостійності та незалежності, емансипацію від дорослих, а також визнання своїх прав з боку інших людей. Провідною діяльністю є комунікація. Головною потребою цього періоду є знайти своє місце в суспільстві та бути значущим, що реалізується через спілкування з однолітками.

У підлітковому віці самооцінка дітей здебільшого стосується їхніх основних моральних якостей, таких як доброта, честь, справедливість тощо. Їх самооцінка є нестійкою та не завжди адекватною [4].

Самооцінка підлітка є суперечливою: з одного боку, підліток одночасно сприймає себе як дорослого і як маленьку дитину, з іншого боку, спостерігається поєднання конкретної ситуативної і загальної самооцінки, коли кожна позитивна або негативна оцінка миттєво набуває глобального характеру. Наприкінці підліткового віку відбувається зміна самооцінки: поступово вона, спочатку запозичена у дорослих, трансформується в самооцінку, яка виникає через прагнення до самовираження, самоствердження, самореалізації, самовиховання [14].

У підлітковому віці основними видами діяльності є міжособистісне спілкування з дорослими та однолітками, суспільно корисна праця і навчання, що позитивно впливає на розвиток психіки та особистості загалом. Це здійснюється через взаємодію з дорослими та ровесниками, причому їхня роль у формуванні особистості різниться [44]. Спілкуючись з дорослими, підліток засвоює суспільно значущі критерії оцінки, цілі та мотиви поведінки, способи

аналізу навколишньої дійсності і методи дій. Взаємодія з ровесниками, навпаки, слугує випробуванням себе у сфері особистісних і моральних питань.

У спілкуванні з дорослими підліток завжди перебуває у підлеглій позиції, що не дозволяє йому повністю засвоїти та випробувати всі морально-етичні норми. Лише у відносинах з однолітками він відчувається рівноправним, виконуючи ролі організатора та виконавця, приятеля і суперника, друга, який зберігає таємниці і довіряє свої секрети іншим [33].

Підлітки прагнуть відстояти свою самостійність і незалежність від дорослих, з іншого – чекають від них захисту, підтримки і допомоги. Справа в тому, що для підлітків важлива не стільки сама по собі можливість самостійно розпоряджатися собою, скільки визнання дорослими даної можливості, рівних з дорослими прав.

Прагнення до самопізнання. Підліток прагне розібратися в собі, більше про себе дізнатися, зрозуміти себе. В ході самопізнання величезне значення має розвиток рефлексії – здатності до аналізу власних думок, почуттів, станів, вчинків [6].

Пошук ідеалів, прагнення бути схожим на свій ідеал. Підлітки шукають приклад, зразок особистості, стилю поведінки. Зразки для наслідування знаходять різні: актори, музиканти, бізнесмени, спортсмени, родичі або знайомі, які є для них авторитетом, лідери підліткових угруповань [17].

Перехід від орієнтації на оцінку оточення до орієнтації на самооцінку. Спочатку підліток дивиться на себе як ніби ззовні, зіставляє себе з іншими (дорослими і однолітками). Так формуються власні критерії оцінки себе і оточення. Поступово він починає оцінювати себе, орієнтуючись на свій ідеальний «я»-образ, тобто на те, яким він хоче і повинен бути.

У багатьох підлітків виникають комплекси неповноцінності з приводу їх зовнішності, манери поведінки через те, що вони не відповідають тим вимогам, які самі до себе висувають. Тому думка близьких на тлі таких переживань може бути сприйнята вкрай болісно. Наприклад, необережно сказане слово може закріпити комплекс неповноцінності [12].

Іноді підлітки приховують свої переживання з приводу зауважень дорослих або через незадоволеності собою. Втім, зазвичай це лише захисна маска, за якою можуть бути приховані емоції і страждання. Тому дорослим варто бути обережними з жартами на адресу підлітків.

Відчуження від дорослих. Підлітки прагнуть до автономії від дорослих, і цей процес активізується з 12-13 років. Їхня мета – довести свою дорослість і здатність до самостійності, бажаючи, щоб їх «залишили в спокої». Вони також цінують власну територію та простір, у який ніхто не повинен втручатися. Це включає їх внутрішній світ, кімнату, речі тощо, що є проявом прагнення до незалежності [19].

Емоційне відчуження часто спостерігається в сім'ях, де батьки продовжують поводитися з підлітками як з маленькими дітьми, застосовуючи тиск і надмірно цікавлячись їх особистими справами всупереч їх бажанням. Інтенсивний розвиток і криза підліткового віку спричиняють появу нових психологічних утворень, центральним з яких є самосвідомість. Іншим важливим утворенням є відчуття дорослості, що проявляється не як наслідування, а як прагнення зайняти місце дорослого у системі реальних стосунків. Дорослість підлітків є суб'єктивною і виявляється у емансипації від батьків, новому ставленні до навчання, романтичних стосунках з однолітками протилежної статі, зовнішньому вигляді та манері одягатися.

Старшокласники поєднують риси підлітків і ознаки юнацького віку. У них поєднується ще не втрачена дитячість з проявами дорослості. Вони вже формують певні принципи поведінки, образ власного «Я», свої ціннісні орієнтації. Яскраво виражається диференціація інтересів, і ставлення до навчальних дисциплін стає більш вибіркоким [21].

Оскільки в учнів з особливою силою проявляється прагнення до самоствердження, самовираження, до можливості відстоювати свої погляди та переконання, то саме комунікативна спрямованість навчання іноземної мови та створення сприятливого психологічного клімату для спілкування є тими факторами, які на цьому ступені мають особливу значущість. У зв'язку з цим

дуже важливо відбирати для уроків такий матеріал, що носить проблемний характер, стимулює обмін думками, спонукає до роздумів [13].

Згідно з психологами, старшокласники в основному використовують довільне запам'ятовування, яке стає ефективним, якщо вони розуміють, для чого потрібно запам'ятовувати певний матеріал. Запам'ятовуванню сприяє розуміння особливостей матеріалу, його співвіднесення та групування за смислом, особливо коли воно базується на інтенсивній когнітивній активності. Це досягається завдяки проблемній організації всієї пізнавально-комунікативної діяльності школярів [42].

У старшокласників спостерігається вищий рівень розвитку комунікативних навичок: вони краще володіють граматичними та синтаксичними аспектами мовлення, виявляють зв'язність, логічність та послідовність у висловлюваннях. Вони здатні аналізувати текст, робити висновки та прогнози, що є важливими в процесі навчання іноземних мов [40, с. 16].

Тому під час вивчення іноземної мови старшокласники читають тексти різного стилю, виокремлюють основну думку або ідею автора, розрізняють основну та додаткову інформацію, розуміють зв'язок між подіями та фактами, прогнозують подальший розвиток сюжету, узагальнюють інформацію та роблять висновки з урахуванням комунікативних цілей. Їхній словниковий запас розширюється завдяки контексту, аналогіям, поясненням тощо.

Також вони читають (з повним розумінням) тексти, побудовані на знайомому мовному матеріалі, осмислюють причинно-наслідкові взаємозв'язки подій, зіставляють факти, узагальнюють і критично оцінюють вірогідність і переконливість отриманої інформації в контексті конкретного комунікативного завдання.

Учні старших класів переглядають текст чи серію текстів з метою пошуку необхідної інформації та оцінюють її важливість для виконання певного завдання [43].

У ранній юності відбувається прогресивний розвиток теоретичного мислення (старшокласники виявляють логічне мислення, здатність займатися теоретичними міркуваннями та самоаналізом). Їх інтелект формується як цілісна структура.

У цьому віковому періоді починає окреслюватися індивідуальний стиль інтелектуальної діяльності (пізнавальний і когнітивний стилі), формується ментальний досвід, виробляються індивідуальні варіанти способів сприймання, запам'ятовування і мислення, які визначають шляхи набуття, накопичення, перероблення та використання інформації.

Водночас багато представників цього віку схильні переоцінювати рівень своїх знань і розумових здібностей [7].

Розвиток сприймання в період ранньої юності виявляється передусім у довільних його формах, в перцептивних діях, актах планомірного спостереження за певними об'єктами. Сприймання стає складним інтелектуальним процесом, опосередкованим попереднім досвідом, наявними знаннями та інтелектуальним потенціалом.

Розвиток уваги в цьому віці дуже суперечливий. Зростає обсяг уваги, здатність довго зберігати її інтенсивність та переключати з одного об'єкта на інший, зростає і вибірковість уваги та її залежність від спрямованості інтересів, що зумовлює характерну для юнаків неспроможність сконцентруватися на чомусь одному, майже постійну розсіяність уваги.

У ряді досліджень показано, що розвиток довільності уваги, її стійкості та зосередженості в юнацькому віці передусім пов'язаний з формуванням логічного мислення, освоєнням узагальнених способів мислення [4].

Удосконалюється спроможність переключати увагу у зв'язку з переходами від одних навчальних і практичних завдань до інших, а також через необхідність підпорядковувати близькі цілі віддаленим. Розвивається також здатність розподіляти увагу, що робить можливим одночасне виконання різних дій.

У навчальній і практичній діяльності зростає роль після довільної уваги. Це спостерігається за умов, коли діяльність мотивується спеціальними інтересами. Відповідно і тривалість після довільної уваги зумовлена стійкістю останніх.

Основна тенденція в розвитку пам'яті на цьому етапі полягає у подальшому зростанні та зміцненні її довільності. Зокрема, довільне запам'ятовування стає значно продуктивнішим за мимовільне, окреслюється спеціалізація пам'яті, зумовлена провідними інтересами. Удосконалюються способи запам'ятовування за рахунок свідомого використання раціональних прийомів [43]. Помітно зростає продуктивність пам'яті на абстрактний матеріал.

При дотриманні ряду умов успішно відбувається логічне запам'ятовування:

- виділення найважливішого і найсуттєвішого в матеріалі
- усвідомлення мети запам'ятовування
- осмислення значення і логічного смислу матеріалу, критичної оцінки його змісту
- розділення матеріалу на структурні одиниці з виділенням у кожній опорних пунктів
- змістовного групування матеріалу.

Від організації мовленнєвої діяльності залежить також продуктивність мимовільної пам'яті, причому її роль не зменшується, а виникають специфічні умови, за яких вона успішно реалізується. Мимовільно запам'ятовується передусім те, що пов'язане з інтересами, потребами і планами на майбутнє, що викликає сильний емоційний відгук [17].

В інтенсивному інтелектуальному дозріванні, характерному для ранньої юності, провідна роль належить розвитку мислення. Це зумовлено тим, що навчальна робота в старших класах створює сприятливі умови для переходу до більш високих рівнів абстагуючого та узагальнюючого мислення [21].

Учні цього віку більш усвідомлено і міцно оволодівають логічними операціями. Розрізнені знання перетворюються в систему знань, яка основою формування наукового світогляду, зокрема, переконань. Актуальною стає проблема в науковому обґрунтуванні, пошуку теоретичних пояснень явищ дійсності, логічному доказі.

Завдяки цьому процес міркування стає економнішим і продуктивнішим, формується система взаємопов'язаних, узагальнених і образних операцій. Мислення стає дедуктивно-гіпотетичним завдяки перетворенню конкретних розумових операцій на формальні, які включаються в єдину, цілісну систему.

Поява формального мислення означає узагальнення їх як суб'єктів пізнання, новий підхід до розв'язання задач, який полягає у спрямованості на організацію фактів, на виділення і контроль змінних величин, формування гіпотез та їх логічне обґрунтування й доведення [40].

Потрібно наголосити, що інтелектуальний розвиток у період ранньої юності полягає не так у нагромадженні нових вмінь та перетвореннях окремих властивостей інтелекту, як у формуванні індивідуального стилю розумової діяльності, тобто стійкої сукупності індивідуальних варіацій у способах сприймання, запам'ятовування і мислення, за якими стоять різні шляхи набування, нагромадження, переробки та використання інформації.

Стиль мислення в цьому віці залежить також від типу нервової системи, при цьому одні її можливості можуть компенсуватися іншими [45].

З розвитком абстрактного і узагальненого мислення відбувається посилення рівня мовлення. Його зміст та структура стають більш складними, активний і пасивний словник розширюються, а мовні засоби для усного і письмового висловлення думок удосконалюються. Виникають навички точного висловлювання абстрактних думок та вміння використовувати усне мовлення для спілкування.

Також спостерігаються зміни в динаміці та структурі внутрішнього мовлення. Відбувається перехід від розгорнутого до скороченого внутрішнього мовлення, яке стає основною формою мисленнєвих дій.

Якщо для дітей характерним є спрямування уваги на зовнішній світ, куди вони проектують свою уяву, то у ранній юності відбувається відкриття власного внутрішнього світу. Цей період супроводжується розвитком здатності глибше занурюватися в себе, у світ власних переживань і психічних станів. Значне місце у психічному житті в цьому віці посідають ситуації спілкування засобами рідної мови та мови, що вивчається, які стають особливо конкретними і дієвими та вимагають від учнів активне володіння мовним матеріалом.

Порівняно з підлітковим віком більш критичним стає ставлення до витворів своєї уяви, посилюється самоконтроль за її роботою.

Досконалішою стає репродуктивна уява, що знаходить своє відображення в різноманітних видах творчої діяльності (наукової, художньої, технічної) [26].

Таким чином, у юнацькому віці домінують прагнення до змін видів діяльності на фоні зростаючого потенціалу розумових здібностей. Старшокласник розвиває здатність оволодівати високим рівнем теоретичного мислення. Слід прийняти до уваги, що теоретичне мислення в даному віці тісно пов'язане з конкретними розумовими операціями. Інтелектуальна активність може мати не лише зовнішню, але й внутрішню форму. Престижність бути успішними мотивує діяльність учнів на уроках іноземної мови в процесі вивчення та засвоєння мовного матеріалу. Бажання передати внутрішню форму інтелектуальної активності через зовнішню стимулює розумову діяльність учнів і спрямовує її на засвоєння функціональних особливостей зразків мовлення з метою вираження спрямованості думок у часі та просторі.

Висновки до розділу 2

Сучасний освітній процес активно впроваджує інтерактивні методи, які трансформують форми й методи навчання. Інтерактивність, як елемент педагогіки, сприяє організації міжособистісної взаємодії між учнями та вчителем, що допомагає досягати освітніх цілей. Основними принципами інтерактивного навчання є активна участь учнів, відкритий зворотний зв'язок, експериментування, довіра та рівність у спілкуванні. Такі методи, як рольові ігри, групові обговорення та проекти, підвищують зацікавленість у навчанні й дають можливість учням обмінюватися досвідом та самостійно вирішувати завдання. Вчитель відіграє ключову роль у підтримці конструктивного обміну думками, розвитку критичного мислення та створенні атмосфери співпраці. Інтерактивні методи сприяють всебічному розвитку учнів, заохочують їх до активної участі, підвищують мотивацію й допомагають формувати інтелектуальний та соціальний потенціал кожного учасника навчального процесу.

Лінгво-дидактичні основи навчання іноземних мов у старшій школі спрямовані на формування комунікативної компетентності, яка має забезпечити учням навички міжкультурного спілкування. Старша школа виконує важливу роль у соціальному та професійному самовизначенні учнів, підготовці до активної громадянської позиції та вибору життєвого шляху. Іноземна мова виступає як важливий елемент загальноосвітньої і профільної підготовки, що орієнтується на майбутню професійну діяльність учнів. Навчання має ґрунтуватися на інтеграції соціокультурного аспекту, врахуванні інтересів і досвіду учнів, використанні сучасних технологій і методів (наприклад, рольових ігор, групових завдань), які забезпечують ефективне оволодіння мовою та готують до реальних ситуацій міжкультурної взаємодії.

У юнацькому віці домінують прагнення до змін видів діяльності на фоні зростаючого потенціалу розумових здібностей. Старшокласник розвиває

здатність оволодівати високим рівнем теоретичного мислення. Слід прийняти

до уваги, що теоретичне мислення в даному віці тісно пов'язане з конкретними розумовими операціями. Інтелектуальна активність може мати не лише зовнішню, але й внутрішню форму. Престижність бути успішними мотивує діяльність учнів на уроках іноземної мови в процесі вивчення та засвоєння мовного матеріалу. Бажання передати внутрішню форму інтелектуальної активності через зовнішню стимулює розумову діяльність учнів і спрямовує її на засвоєння функціональних особливостей зразків мовлення з метою вираження спрямованості думок у часі та просторі.

Старшокласники поєднують риси підлітків і ознаки юнацького віку. У них поєднується ще не втрачена дитячість з проявами дорослості. Вони вже формують певні принципи поведінки, образ власного «Я», свої ціннісні орієнтації. Яскраво виражається диференціація інтересів, і ставлення до навчальних дисциплін стає більш вибіркоким.

РОЗДІЛ 3.

ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З УЧНЯМИ СТАРШОЇ ШКОЛИ

3.1. Використання сучасних інтерактивних методів навчання англійської мови

У сучасній освіті інтерактивні технології відіграють важливу роль у розвитку комунікативних навичок учнів, особливо на уроках англійської мови. Вони сприяють активному залученню школярів у навчальний процес, створюючи умови для практичного використання мови в різних ситуаціях. Завдяки інтерактивним методам, таким як рольові ігри, проєктна діяльність, квести та онлайн-вікторини, учні отримують можливість розвивати мовлення, співпрацювати, аналізувати та критично мислити, що робить процес навчання більш ефективним та цікавим. У цьому контексті інтерактивні технології стають важливим інструментом для створення сучасного, динамічного середовища, де учні вивчають англійську мову через взаємодію та співпрацю.

Рольові ігри на уроках англійської мови для учнів старших класів допомагають вдосконалити мовні навички та підготуватися до реальних життєвих ситуацій. Один із прикладів такої гри – інтерв'ю при прийомі на роботу, де один учень виконує роль роботодавця, а інший – кандидата. У цій ситуації роботодавець ставить запитання щодо професійних якостей і досвіду, а кандидат відповідає, намагаючись переконати, чому саме він підходить на посаду. Наприклад, роботодавець може запитати: *"Can you tell me about your previous experience?"* (Розкажіть про ваш досвід роботи?), а кандидат відповідає: *"I have worked as a sales assistant for two years and I believe my communication skills make me a good fit for this position."* (Я працював помічником продавця два роки і вважаю, що мої комунікативні навички роблять мене хорошим кандидатом на цю посаду). Це допомагає учням навчитися презентувати себе та відповідати на запитання.

Іншим прикладом є телефонна розмова, де учні працюють у парах і

обговорюють замовлення квитків, реєстрацію на подію чи бронювання.

з'ясовуючи деталі та ставлячи уточнювальні запитання. Наприклад, учень може сказати: *"Hello, I'd like to book a flight to London."* (Добрий день, я б хотів забронювати квиток до Лондона). Оператор може відповісти: *"When would you like to depart?"* (Коли ви хочете вирушити?) або *"Can you provide me with your passport details?"* (Чи можете ви надати дані вашого паспорта?). Така гра сприяє розвитку спонтанного мовлення, покращує розуміння на слух і вміння чітко формулювати думки.

Ситуація в магазині також ефективно тренує навички діалогу. Один учень грає роль покупця, а інший – продавця, допомагаючи вибрати товар і пояснюючи його особливості. Покупець може запитати: *"How much is this shirt?"* (Скільки коштує ця сорочка?), а продавець відповідає: *"It's \$25."* (Це коштує 25 доларів). Потім покупець може уточнити: *"Do you have this shirt in a different color?"* (Чи є у вас ця сорочка іншого кольору?), а продавець може сказати: *"Yes, we have it in blue and green."* (Так, у нас є синій і зелений кольори). Це дозволяє практикувати ввічливу комунікацію, навички запитань та адекватне реагування на відповіді.

Гра на тему діалогу в аеропорту включає розмову між пасажиром, який хоче пройти реєстрацію чи дізнатися інформацію про рейс, і працівником аеропорту, який надає відповідні інструкції. Пасажир може сказати: *"Excuse me, can you help me with my check-in?"* (Вибачте, ви можете допомогти мені з реєстрацією?), а співробітник аеропорту відповідає: *"Of course! May I see your passport, please?"* (Звісно! Покажіть, будь ласка, ваш паспорт?). Такий вид діяльності навчає орієнтуватися в ситуаціях, пов'язаних із подорожами, та тренує розуміння інструкцій і вміння ставити питання, зокрема щодо подорожей.

Ці ігрові ситуації допомагають учням навчитися використовувати англійську мову в різних повсякденних ситуаціях, сприяють розвитку діалогічного мовлення, впевненості у спілкуванні та адаптивності під час взаємодії в англомовному середовищі.

Проектна діяльність є важливим компонентом навчання англійської мови в старших класах, оскільки вона дозволяє учням працювати в групах над цікавими та актуальними темами, що допомагає розвивати їхні комунікативні та дослідницькі навички. Під час проектної діяльності учні можуть досліджувати різні аспекти культури англomовних країн, що сприяє розширенню їхнього кругозору та підвищує інтерес до мови. Наприклад, учні можуть працювати над проектами, які вивчають культурні традиції, святкові заходи, кухню чи історичні пам'ятки англomовних країн. Вони створюють презентації, що дозволяють поділитися своїми знаннями з іншими учнями класу.

Одним із можливих проектів є тема "My Dream City", де учні презентують місто своїх мрій, описуючи його архітектуру, інфраструктуру, місця для відпочинку, а також обґрунтовуючи вибір місця для такого міста. Іншим прикладом може бути проєкт на тему "Environmental Issues", де учні досліджують актуальні проблеми екології, такі як забруднення, зміна клімату, збереження природних ресурсів, і презентують можливі рішення цих проблем.

У процесі роботи над проектами учні практикують написання текстів, підготовку презентацій, а також навички виступу перед аудиторією. Ці завдання стимулюють активну участь учнів у навчальному процесі, покращують їхнє вміння працювати в команді, ділитися ідеями, а також здобувати та аналізувати інформацію з різних джерел. Проектна діяльність розвиває дослідницькі навички учнів, оскільки вони вчаться самостійно шукати, обробляти та презентувати інформацію, що є важливою частиною навчального процесу в старших класах.

Квест-ігри є ефективним способом інтерактивного навчання, що дозволяє учням працювати в команді, вирішувати завдання та розвивати свої навички вивчення мови в цікавій та мотиваційній формі. Такі уроки можна організувати у вигляді захоплюючих пошукових ігор, де учні повинні виконати серію завдань, щоб отримати підказки або знайти ключові слова, що допоможуть вирішити головну загадку. Це створює елементи конкуренції та

співпраці, а також стимулює активну участь усіх учасників. Наприклад, можна організувати квест для вивчення нової лексики, де учні мають знайти певні слова або вирази, прочитавши текст або виконуючи вправи. Кожне завдання може містити підказки, які допомагають учням дізнатися значення нових слів або використовувати їх у контексті. Після того, як учні правильно виконують завдання, вони отримують наступну підказку, що наближає їх до розв'язання головної загадки чи досягнення мети квесту. Такий підхід сприяє кращому засвоєнню нової лексики та граматичних конструкцій, оскільки учні активно залучені до пошуку відповідей і працюють з матеріалом в реальних ситуаціях. Крім того, квест-ігри дозволяють урізноманітнити уроки, зробити їх більш динамічними та захоплюючими, що підвищує рівень мотивації учнів до вивчення англійської мови.

The Vocabulary Quest

Клас поділений на маленькі групи. Кожній групі дається перша підказка та набір завдань. Завдання можуть включати читання короткого тексту, розв'язування головоломки або відповіді на запитання. Підказка веде до конкретного слова, яке учні повинні вивчити.

"Find the word that means 'a place where you can buy books.'"

Учні читають наданий текст і знаходять слово "bookstore", вивчають його значення. Як тільки вони це з'ясовують, отримують наступну підказку.

Другу підказку можна сформулювати так:

"This word is used to describe something you wear to keep warm in the winter."

Після цього учні шукають слово "jacket" в короткому тексті. Як тільки вони знаходять слово, їм дається наступне завдання: скласти речення зі словами "bookstore" та "jacket" разом.

Гра продовжується з новими підказками, кожна з яких веде до нового слова чи фрази, яку учні повинні вивчити та використовувати. Група, яка завершує всі завдання і знаходить фінальне рішення (приховане повідомлення чи фразу), виграє гру.

Обговорення в малих групах (Think-Pair-Share) – це ефективний метод, який включає три етапи. Спочатку учні самостійно обмірковують відповідь на задане запитання. Наприклад, учителю можна поставити запитання: "*What are the advantages of living in a big city?*" (Які переваги життя в великому місті?). Учні мають кілька хвилин, щоб сформулювати свою відповідь самостійно, подумати, а потім поділитися своїми ідеями з партнером. Це дозволяє кожному учню висловити свою точку зору та обговорити питання з тим, хто має подібні чи різні думки. Потім, після обговорення в парах, кожна пара ділиться своїми результатами з великою групою. Наприклад, один учень з пари може сказати: "*We think the biggest advantage is the access to various job opportunities.*" (Ми вважаємо, що найбільша перевага — це доступ до різних можливостей для роботи.). Це дозволяє активізувати обговорення серед усіх учнів класу, обмінятися ідеями та розвивати критичне мислення, оскільки кожен має можливість почути думки інших і, можливо, переглянути свої власні.

Вебквести – це метод, який дозволяє учням активно використовувати інтернет для виконання навчальних завдань. Вчитель задає тему або проблему, для вирішення якої учні повинні знайти відповідну інформацію в Інтернеті, використовуючи різні онлайн-ресурси. Наприклад, учням можна доручити знайти інформацію про видатних англомовних письменників, таких як Вільям Шекспір чи Джейн Остін, і презентувати її класу. Вони можуть використовувати ресурси, такі як вікіпедія, онлайн-бібліотеки або спеціалізовані сайти про літературу, щоб дізнатися більше про життя та творчість цих авторів. Іншим прикладом є завдання на перегляд онлайн-туру визначними місцями Великобританії або США. Учні можуть обрати конкретні міста чи пам'ятки, знайти онлайн-тури та поділитися своїми враженнями та новими знаннями з класом, презентуючи їх через слайди або короткі відео. Це сприяє розвитку дослідницьких навичок, підвищує інтерес до вивчення англійської мови та культури англомовних країн і мотивує учнів до самостійної роботи та колективного обговорення отриманих результатів.

Онлайн-вікторини та опитування є ефективним методом закріплення матеріалу та введення нової лексики. Використання платформ, таких як Kahoot! або Quizlet, дає змогу учням брати участь у змагальних вікторинах, де вони відповідають на питання, що стосуються теми уроку. Наприклад, вчитель може створити вікторину на Kahoot!, яка містить питання про нову лексику або граматичні правила, щоб перевірити рівень засвоєння матеріалу. Під час гри учні бачать правильні відповіді після кожного запитання, що допомагає їм швидше запам'ятати потрібні відомості та коригувати помилки.

Іншим прикладом може бути використання Quizlet для створення флеш-карток з новими словами та їх перекладом, а також вправ на відповідність або тестування. Після завершення вікторини учні можуть обговорити свої помилки з учителем, що дозволяє не лише закріпити нову лексику, а й покращити розуміння вивченого матеріалу. Такий підхід сприяє розвитку знань та підтримує інтерес учнів до навчання, оскільки використання ігор робить процес вивчення мови більш динамічним і захоплюючим.

Отже, рольові ігри дозволяють учням адаптуватися до реальних ситуацій, покращують їхні навички спілкування, допомагають опанувати формулювання запитань та відповідей, а також розвивають здатність до активної взаємодії в англомовному середовищі. Проектна діяльність збагачує досвід учнів, даючи їм можливість досліджувати культуру англомовних країн, а також розвивати навички роботи в команді та дослідження актуальних проблем.

Квест-ігри та вебквести активно залучають учнів до процесу навчання через пошук інформації, вирішення завдань та виконання практичних завдань, що дозволяє не лише покращити знання лексики та граматики, але й стимулює співпрацю та творчий підхід до вирішення проблем. Онлайн-вікторини та опитування дають можливість перевірити рівень засвоєння матеріалу та допомагають учням засвоювати нову лексику в інтерактивному форматі.

Інтерактивні технології позитивно впливають на мотивацію учнів,

оскільки вони забезпечують активну участь у навчальному процесі.

підвищують інтерес до предмету та сприяють кращому засвоєнню матеріалу. За допомогою таких технологій учні можуть брати участь у захоплюючих іграх, виконувати практичні завдання, працювати в команді, що створює атмосферу співпраці та підтримки. Це, у свою чергу, допомагає знижувати стрес і підвищувати впевненість у власних силах. Інтерактивні методи також сприяють розвитку критичного мислення, креативності та комунікативних навичок, що робить навчання більш цікавим і ефективним.

Після проведення уроку для 10 класу з інтерактивними технологіями (додаток А), було проведено опитування 20 учнів для оцінки мотивації учнів після уроку з інтерактивними вправами (додаток Б).

Більшість учнів висловлюють позитивне ставлення до інтерактивних завдань, відзначаючи, що ці вправи допомогли їм краще засвоїти матеріал (85%) (Діаграма 1). Це свідчить про високу ефективність інтерактивних технологій у навчанні.

Діаграма 1. Ставлення учнів до інформаційних технологій навчання

Учні відчують більшу впевненість у виконанні завдань після використання інтерактивних технологій, що позитивно впливає на їхню загальну мотивацію та бажання брати участь у навчальному процесі. \

Рольові ігри, проєктна діяльність і онлайн-вікторини є найбільш

популярними серед учнів. Це вказує на високий інтерес до методів, що

включають активну участь і співпрацю. Використання інтерактивних вправ призводить до значного зростання мотивації учнів до вивчення англійської мови, що є важливим аспектом у процесі навчання.

Хоча більшість учнів висловлює задоволення від використаних методів, деякі зазначають потребу в більшому часі для обговорення або додаткових відеоматеріалів. Ці результати можуть допомогти вчителю адаптувати уроки для більш ефективного навчання.

Таким чином, інтерактивні технології позитивно впливають на мотивацію учнів, забезпечуючи активну участь у навчанні, підвищуючи інтерес до предмету та сприяючи кращому засвоєнню матеріалу. Вони створюють атмосферу співпраці, знижують стрес і підвищують впевненість учнів у власних силах. Використання таких методів, як рольові ігри, проєктна діяльність і онлайн-вікторини, сприяє розвитку критичного мислення та комунікативних навичок, роблячи навчання більш цікавим і ефективним.

Опитування учнів після уроку показало, що 85% з них відзначили позитивний вплив інтерактивних вправ на процес засвоєння матеріалу. Учні відчують більшу впевненість у виконанні завдань, що підвищує їхню мотивацію до навчання. Найбільший інтерес викликають методи, що включають активну участь і співпрацю. Хоча більшість учнів задоволені результатами уроку, деякі висловили побажання щодо більшого часу для обговорень і додаткових відеоматеріалів, що допоможе вдосконалити уроки в майбутньому.

3.2. Проблеми та виклики впровадження інтерактивних технологій навчання учнів старших класів

Впровадження інтерактивних технологій в освіту має значний потенціал для покращення навчального процесу, проте існує кілька проблем та викликів, з якими стикаються педагоги, учні та навчальні заклади.

Не всі навчальні заклади мають достатньо ресурсів для забезпечення необхідної технічної інфраструктури, що є однією з основних проблем при впровадженні інтерактивних технологій. Це включає наявність достатньої кількості комп'ютерної техніки, що має відповідати сучасним вимогам для роботи з інтерактивними платформами та програмами. Важливою складовою є також стабільне інтернет-з'єднання, яке необхідне для забезпечення безперервного доступу до онлайн-ресурсів і матеріалів. Без належного програмного забезпечення, яке підтримує інтерактивні інструменти, використання сучасних методик стає неможливим. Якщо технічна база в закладі недостатньо розвинена або має обмеження, це може значно ускладнити впровадження інтерактивних методів навчання, знизити ефективність навчального процесу та обмежити можливості для розвитку учнів.

Низький рівень цифрової компетентності є однією з основних перешкод при впровадженні інтерактивних технологій у навчальний процес. Як учні, так і вчителі можуть мати різний рівень володіння сучасними цифровими інструментами та платформами. Деякі вчителі можуть не мати достатньої підготовки або досвіду для ефективного використання інтерактивних технологій, що ускладнює процес їх впровадження в освітній процес. Це може проявлятися в труднощах при налаштуванні програмного забезпечення, управлінні онлайн-ресурсами або використанні інтерактивних інструментів під час уроків. В результаті, неефективне застосування цифрових технологій може призвести до втрати часу на вирішення технічних проблем, зниження якості навчання та, зрештою, зниження інтересу учнів до таких методів. У разі, коли вчителі не мають достатніх знань для інтеграції цифрових інструментів у

навчальний процес, це може значно зменшити потенціал інтерактивних технологій і знизити їхню ефективність в освіті.

Супротив традиційних методів навчання є важливою перешкодою для впровадження інтерактивних технологій в освітній процес. Багато вчителів та учнів можуть бути прив'язані до звичних, перевірених часом підходів до навчання, що не включають активне використання новітніх цифрових технологій. Традиційні методи, такі як лекції, письмові завдання та класичні підручники, часто сприймаються як найбільш ефективні, оскільки вони забезпечують певну структуру та зрозумілість для обох сторін: як учнів, так і викладачів. Вчителі, які звикли до цих методів, можуть бути скептично налаштовані до інтерактивних технологій, побоюючись, що нові підходи вимагатимуть від них додаткових зусиль у навчанні, підготовці уроків або контролі за учнями.

Такий супротив може бути зумовлений страхом перед невідомим, відсутністю достатнього досвіду роботи з новими технологіями або недовірою до їх ефективності. Учні, в свою чергу, можуть відчувати дискомфорт при використанні нових методів, якщо вони не звикли до більш активних форм навчання або не мають достатніх цифрових навичок. Це може спричинити опір з їхнього боку, особливо якщо інтерактивні технології замінюють традиційні методи, з якими вони знайомі. У результаті, інтеграція нових технологій може стикатися з бар'єрами у вигляді недостатньої мотивації або небажання змінювати звичний навчальний процес.

Недостатня підготовка навчальних матеріалів є однією з ключових проблем при впровадженні інтерактивних технологій у навчальний процес. Для ефективного використання таких технологій необхідно мати якісно розроблені та адаптовані матеріали, які відповідають вимогам сучасної освіти та дозволяють активізувати учнівський інтерес. Однак створення таких матеріалів потребує значних затрат часу, зусиль та ресурсів. Вчителі мають не тільки підготувати традиційні матеріали для уроків, але й адаптувати їх до інтерактивних платформ, розробляючи мультимедійні ресурси, онлайн-тести,

відео, анімації, презентації та інші інструменти, що сприяють активному навчальному процесу.

Однак не всі вчителі мають достатньо досвіду та навичок для розробки подібних матеріалів. Для цього потрібні специфічні знання в області мультимедійного дизайну, роботи з графічними редакторами, створення відео та інтерактивних елементів. Крім того, вчителі можуть не мати доступу до необхідного програмного забезпечення чи платформ, які підтримують створення якісних мультимедійних матеріалів. В результаті, деякі педагогічні працівники можуть обмежуватися використанням стандартних або застарілих ресурсів, що не забезпечують належного рівня інтерактивності. Це, у свою чергу, може знизити ефективність навчання та утримувати від повноцінного впровадження інтерактивних методів у класі.

Перехід на інтерактивне навчання вимагає суттєвої зміни ролі вчителя, що стає однією з найбільших викликів у впровадженні нових методів у навчальний процес. Замість традиційної ролі викладача, який переважно виступає в якості носія знань і проводить монологічні лекції, вчитель повинен стати фасилітатором навчального процесу. Це означає, що він або вона активно взаємодіє з учнями, створюючи умови для їх самостійної роботи, дослідження, критичного мислення та вирішення задач. Вчитель вже не просто передає інформацію, а допомагає учням самостійно знаходити відповіді, задаючи правильні питання, організовуючи дискусії та надаючи необхідні ресурси.

Ця зміна вимагає від педагогів адаптації до нових підходів у навчанні, освоєння нових технологій, вміння працювати з інтерактивними платформами та створення простору для колективної роботи учнів. Вчитель має бути готовим до того, що навчальний процес стане більш динамічним і менш контрольованим, оскільки акцент буде зроблений на учнівському самовираженні, співпраці та творчості. Водночас це потребує змін у методиках викладання, створення інноваційних підходів до подачі матеріалу та організації навчання, що може бути складно здійснити в умовах обмеженого

часу, дефіциту ресурсів або недостатньої підготовки викладача. Деякі вчителі можуть зіштовхнутися з труднощами при переході від традиційних методів до активних форм навчання, оскільки це вимагає від них не тільки змін у підходах, але й у самому розумінні педагогічного процесу.

Індивідуалізація навчання є одним із важливих аспектів, який забезпечують інтерактивні технології. Вони дозволяють створювати персоналізовані траєкторії навчання, що враховують індивідуальні потреби, інтереси, рівень підготовки та стиль навчання кожного учня. Це дає можливість кожному студенту працювати в своєму темпі, зосереджуючись на тих аспектах матеріалу, що потребують особливої уваги, або на тих, які викликають у нього найбільший інтерес. Інтерактивні платформи можуть автоматично налаштовувати складність завдань, пропонувати додаткові ресурси або вправи, що відповідають конкретним потребам учня.

Однак для ефективної індивідуалізації процесу навчання необхідно значно адаптувати навчальні матеріали, що є складним і трудомістким завданням. Вчителі повинні не тільки мати доступ до відповідних інструментів, але й мати необхідні навички для їх налаштування під потреби конкретного учня чи групи учнів. Крім того, на практиці, не всі навчальні заклади мають ресурси чи підтримку для широкого впровадження індивідуалізованого навчання. Відсутність достатньої матеріальної бази або адміністративної підтримки може ускладнити адаптацію навчального процесу під конкретні потреби учнів. Такі фактори, як обмежений доступ до спеціалізованих програм, недостатній рівень цифрової грамотності серед учителів чи браку часу для розробки персоналізованих навчальних планів, також можуть стати бар'єрами на шляху до повноцінної індивідуалізації процесу навчання.

Залежність від технологій є одним з аспектів, який може створювати додаткові труднощі в процесі інтерактивного навчання. Інтерактивні технології значно полегшують навчальний процес, дозволяючи здійснювати

навчання за допомогою мультимедійних ресурсів, онлайн-платформ і

різноманітних інтерактивних інструментів. Однак надмірна залежність від технічних засобів може стати серйозною проблемою, особливо коли технології не працюють належним чином.

Технічні збої, проблеми з підключенням до інтернету або невідповідність обладнання можуть значно сповільнити або навіть призупинити навчальний процес. У таких випадках учні та вчителі можуть опинитися в ситуації, коли заплановані вправи або заняття не можуть бути проведені, а навчальні цілі залишаються не досягнутими. Крім того, навіть найкраще підготовлені уроки можуть втратити свою ефективність, якщо технічні проблеми обмежують доступ до необхідних ресурсів чи платформ.

Залежність від технологій може також призвести до певних ризиків у випадку, коли студенти та вчителі не мають достатнього досвіду для швидкого реагування на технічні проблеми. Крім того, такі проблеми можуть впливати на мотивацію учнів, якщо технологічні засоби часто відмовляють або не забезпечують безперебійну роботу. Тому важливо мати резервні варіанти та гнучкість у підходах до навчання, щоб мінімізувати вплив технічних проблем на навчальний процес.

Психологічний аспект є важливим при впровадженні інтерактивних технологій у навчальний процес, оскільки надмірне використання таких технологій може мати не лише позитивний, але й негативний вплив на учнів. Одним із основних ризиків є можливе зниження концентрації уваги. Постійне використання цифрових технологій, особливо в контексті інтерактивних вправ, може спричинити розсіювання уваги учнів. Довге сидіння за комп'ютером або робота з гаджетами може привести до зниження здатності до глибокого аналізу матеріалу і фокусування на важливих аспектах навчання. Учні можуть швидко переключатися між різними завданнями або мультимедійними матеріалами, що, у свою чергу, знижує їх здатність концентруватися на одному завданні довгий час.

Також варто зазначити, що надмірне використання технологій може

призвести до зменшення соціальної взаємодії між учнями. І хоча інтерактивні

технології сприяють розвитку певних цифрових навичок та створюють можливості для онлайн-співпраці, вони не завжди замінюють необхідність реального спілкування в класі. Недостатня соціалізація через технології може обмежити розвиток комунікативних навичок, таких як здатність слухати, вести діалог, співпрацювати в групах або вирішувати конфлікти особисто. Це особливо важливо для розвитку емоційного інтелекту учнів, оскільки без особистих контактів і спілкування з іншими людьми труднощі у взаємодії можуть зростати.

Психологічний аспект також включає ризик створення залежності від технологій. Довготривале використання електронних засобів навчання може стати причиною зниження інтересу до традиційних методів навчання, таких як читання книг чи написання конспектів. У таких умовах учні можуть втратити здатність організовувати власну роботу без зовнішньої допомоги у вигляді цифрових платформ. Тому важливо забезпечити баланс між використанням технологій і іншими формами навчання, щоб зберегти ефективність навчального процесу і уникнути психологічних проблем, пов'язаних із надмірною залежністю від гаджетів.

Отже, впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес має великий потенціал для покращення ефективності навчання, створення більш динамічного і залучаючого середовища для учнів. Вони сприяють розвитку критичного мислення, самостійної роботи, а також дозволяють здійснювати індивідуалізацію навчання відповідно до потреб кожного учня. Однак, існують численні виклики та проблеми, з якими стикаються навчальні заклади, педагоги та учні під час інтеграції нових технологій. Серед основних проблем можна виділити недостатню технічну базу, обмежену цифрову грамотність, а також супротив традиційних методів навчання, що ускладнює перехід до нових підходів. Важливими аспектами також є необхідність підготовки навчальних матеріалів та зміна ролі вчителя, який має стати фасилітатором навчального процесу.

Не менш важливим є психологічний аспект, адже надмірна залежність від технологій може призвести до зниження концентрації учнів та обмеження соціальної взаємодії, що важливо для розвитку комунікативних навичок. Тому важливо забезпечити збалансоване використання технологій, враховуючи потреби учнів і їх психологічний комфорт. Враховуючи ці виклики, для ефективного впровадження інтерактивних технологій необхідна всебічна підготовка: розвиток технічної інфраструктури, підвищення цифрової грамотності вчителів та учнів, а також розробка адаптованих навчальних матеріалів. При цьому, важливо створити умови для поступової інтеграції нових методів, що дозволить максимізувати їхній потенціал та забезпечити сталий розвиток освітнього процесу.

Висновки до розділу 3

Рольові ігри дозволяють учням адаптуватися до реальних ситуацій, покращують їхні навички спілкування, допомагають опанувати формулювання запитань та відповідей, а також розвивають здатність до активної взаємодії в англомовному середовищі. Проектна діяльність збагачує досвід учнів, даючи їм можливість досліджувати культуру англомовних країн, а також розвивати навички роботи в команді та дослідження актуальних проблем.

Квест-ігри та вебквести активно залучають учнів до процесу навчання через пошук інформації, вирішення завдань та виконання практичних завдань, що дозволяє не лише покращити знання лексики та граматики, але й стимулює співпрацю та творчий підхід до вирішення проблем. Онлайн-вікторини та опитування, в свою чергу, дають можливість перевірити рівень засвоєння матеріалу та допомагають учням засвоювати нову лексику в інтерактивному форматі.

Інтерактивні технології позитивно впливають на мотивацію учнів, забезпечуючи активну участь у навчанні, підвищуючи інтерес до предмету та сприяючи кращому засвоєнню матеріалу. Вони створюють атмосферу співпраці, знижують стрес і підвищують впевненість учнів у власних силах. Використання таких методів, як рольові ігри, проектна діяльність і онлайн-вікторини, сприяє розвитку критичного мислення та комунікативних навичок, роблячи навчання більш цікавим і ефективним.

Опитування учнів після уроку показало, що 85% з них відзначили позитивний вплив інтерактивних вправ на процес засвоєння матеріалу. Учні відчують більшу впевненість у виконанні завдань, що підвищує їхню мотивацію до навчання. Найбільший інтерес викликають методи, що включають активну участь і співпрацю. Хоча більшість учнів задоволені результатами уроку, деякі висловили побажання щодо більшого часу для

обговорень і додаткових відеоматеріалів, що допоможе вдосконалити уроки в майбутньому.

Впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес має великий потенціал для покращення ефективності навчання, створення більш динамічного і залучаючого середовища для учнів. Вони сприяють розвитку критичного мислення, самостійної роботи, а також дозволяють здійснювати індивідуалізацію навчання відповідно до потреб кожного учня. Однак, існують численні виклики та проблеми, з якими стикаються навчальні заклади, педагоги та учні під час інтеграції нових технологій. Серед основних проблем можна виділити недостатню технічну базу, обмежену цифрову грамотність, а також супротив традиційних методів навчання, що ускладнює перехід до нових підходів. Важливими аспектами також є необхідність підготовки навчальних матеріалів та зміна ролі вчителя, який має стати фасилітатором навчального процесу.

Не менш важливим є психологічний аспект, адже надмірна залежність від технологій може призвести до зниження концентрації учнів та обмеження соціальної взаємодії, що важливо для розвитку комунікативних навичок. Тому важливо забезпечити збалансоване використання технологій, враховуючи потреби учнів і їх психологічний комфорт. Враховуючи ці виклики, для ефективного впровадження інтерактивних технологій необхідна всебічна підготовка: розвиток технічної інфраструктури, підвищення цифрової грамотності вчителів та учнів, а також розробка адаптованих навчальних матеріалів. При цьому, важливо створити умови для поступової інтеграції нових методів, що дозволить максимізувати їхній потенціал та забезпечити сталий розвиток освітнього процесу.

ВИСНОВКИ

В роботі було проаналізовано поняття інтерактивних технологій навчання, основні методологічні вимоги та критерії технологічності педагогічного процесу, які орієнтуються на концептуальність, системність, керованість, ефективність та відтворюваність, які забезпечують його цілісність, прогнозованість та результативність.

Проаналізовано класифікацію інтерактивних технологій, що забезпечують багатосторонню комунікацію та активне залучення учнів. Вони передбачають діалогічність, колективне розв'язання завдань, творчий підхід, індивідуалізацію та адаптивність навчання, що сприяє розвитку міжособистісного спілкування, відповідальності та інтелектуальної самостійності учнів.

Проаналізували принципи інтерактивного навчання та визначили роль вчителя у використанні нових технологій як комплексних інтегративних систем, які поєднують у собі методи, форми і засоби, відповідають цілям навчання, стимулюють активну взаємодію між учнями та забезпечують доступність і комфортність процесу. Застосування цих технологій підвищує мотивацію та емоційність навчання, створюючи умови для рефлексії та творчого розвитку. Взаємозалежність внеску кожного учня в результат спільного завдання посилює їхню участь у навчальному процесі та формує інтерактивну модель навчання, яка є ключовою для досягнення якісних педагогічних результатів.

Основні види інтерактивних технологій включають кооперативне навчання, колективно-групову роботу, ситуативне моделювання та дискусійні методи. Крім того, інтерактивні технології поділяються на кілька функціональних груп: для створення сприятливої атмосфери, обміну видами діяльності, стимуляції мислення, організації рефлексивної діяльності та інтегративні технології (наприклад, інтерактивні ігри).

Виокремили особливості навчання англійської мови у старших класах за допомогою інтерактивних технологій. Різноманітність підходів і критеріїв класифікації інтерактивних технологій навчання свідчить про їхню багатofункціональність і адаптивність до різних педагогічних завдань. Це дозволяє ефективно інтегрувати інноваційні методи навчання, стимулювати пізнавальну активність учнів і сприяти розвитку їхніх особистісних і професійних компетентностей.

Визначили вікові та психолого-педагогічні аспекти навчання старшокласників. Це сприяє змінам у системі освіти, яка активно впроваджує інноваційні технології та принципи, зокрема мобільне та дистанційне навчання. Використання мобільних пристроїв у навчальному процесі надає можливість учням самостійно керувати навчанням, розвиває критичне мислення, креативність та адаптивність. Дистанційні технології роблять освіту доступною для широкого кола користувачів, сприяючи подоланню просторових та часових бар'єрів. Інтерактивні технології, зокрема мобільні додатки, платформи для вивчення природничих та гуманітарних дисциплін, підвищують ефективність навчального процесу, роблячи його гнучким, персоналізованим та практичним.

Розглянули практику використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови. Сучасний освітній процес активно впроваджує інтерактивні методи, які трансформують форми й методи навчання. Інтерактивність, як елемент педагогіки, сприяє організації міжособистісної взаємодії між учнями та вчителем, що допомагає досягати освітніх цілей. Основними принципами інтерактивного навчання є активна участь учнів, відкритий зворотний зв'язок, експериментування, довіра та рівність у спілкуванні. Такі методи, як рольові ігри, групові обговорення та проєкти, підвищують зацікавленість у навчанні й дають можливість учням обмінюватися досвідом та самостійно вирішувати завдання. Вчитель відіграє ключову роль у підтримці конструктивного обміну думками, розвитку критичного мислення та створенні атмосфери співпраці.

Інтерактивні методи сприяють всебічному розвитку учнів, заохочують їх до

активної участі, підвищують мотивацію й допомагають формувати інтелектуальний та соціальний потенціал кожного учасника навчального процесу.

Дослідили вплив інтерактивних технологій на мотивацію учнів до вивчення іноземної мови. Старша школа виконує важливу роль у соціальному та професійному самовизначенні учнів, підготовці до активної громадянської позиції та вибору життєвого шляху. Іноземна мова виступає як важливий елемент загальноосвітньої і профільної підготовки, що орієнтується на майбутню професійну діяльність учнів. Навчання має ґрунтуватися на інтеграції соціокультурного аспекту, врахуванні інтересів і досвіду учнів, використанні сучасних технологій і методів (наприклад, рольових ігор, групових завдань), які забезпечують ефективне оволодіння мовою та готують до реальних ситуацій міжкультурної взаємодії.

Визначити проблеми та виклики при впровадженні інтерактивних технологій у процес навчання старшокласників. У юнацькому віці домінують прагнення до змін видів діяльності на фоні зростаючого потенціалу розумових здібностей. Старшокласник розвиває здатність оволодівати високим рівнем теоретичного мислення. Слід прийняти до уваги, що теоретичне мислення в даному віці тісно пов'язане з конкретними розумовими операціями. Інтелектуальна активність може мати не лише зовнішню, але й внутрішню форму. Престижність бути успішними мотивує діяльність учнів на уроках іноземної мови в процесі вивчення та засвоєння мовного матеріалу. Бажання передати внутрішню форму інтелектуальної активності через зовнішню стимулює розумову діяльність учнів і спрямовує її на засвоєння функціональних особливостей зразків мовлення.

Старшокласники поєднують риси підлітків і ознаки юнацького віку. У них поєднується ще не втрачена дитячість з проявами дорослості. Вони вже формують певні принципи поведінки, образ власного «Я», свої ціннісні орієнтації. Яскраво виражається диференціація інтересів, і ставлення до навчальних дисциплін стає більш вибіркоким.

Рольові ігри дозволяють учням адаптуватися до реальних ситуацій, покращують їхні навички спілкування, допомагають опанувати формулювання запитань та відповідей, а також розвивають здатність до активної взаємодії в англомовному середовищі. Проектна діяльність збагачує досвід учнів, даючи їм можливість досліджувати культуру англомовних країн, а також розвивати навички роботи в команді та дослідження актуальних проблем.

Квест-ігри та вебквести активно залучають учнів до процесу навчання через пошук інформації, вирішення завдань та виконання практичних завдань, що дозволяє не лише покращити знання лексики та граматики, але й стимулює співпрацю та творчий підхід до вирішення проблем. Онлайн-вікторини та опитування, в свою чергу, дають можливість перевірити рівень засвоєння матеріалу та допомагають учням засвоювати нову лексику в інтерактивному форматі.

Інтерактивні технології позитивно впливають на мотивацію учнів, забезпечуючи активну участь у навчанні, підвищуючи інтерес до предмету та сприяючи кращому засвоєнню матеріалу. Вони створюють атмосферу співпраці, знижують стрес і підвищують впевненість учнів у власних силах. Використання таких методів, як рольові ігри, проектна діяльність і онлайн-вікторини, сприяє розвитку критичного мислення та комунікативних навичок, роблячи навчання більш цікавим і ефективним.

Опитування учнів після уроку показало, що 85% з них відзначили позитивний вплив інтерактивних вправ на процес засвоєння матеріалу. Учні відчують більшу впевненість у виконанні завдань, що підвищує їхню мотивацію до навчання. Найбільший інтерес викликають методи, що включають активну участь і співпрацю. Хоча більшість учнів задоволені результатами уроку, деякі висловили побажання щодо більшого часу для обговорень і додаткових відеоматеріалів, що допоможе вдосконалити уроки в майбутньому.

Впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес має великий потенціал для покращення ефективності навчання, створення більш динамічного і залучаючого середовища для учнів. Вони сприяють розвитку критичного мислення, самостійної роботи, а також дозволяють здійснювати індивідуалізацію навчання відповідно до потреб кожного учня. Однак, існують численні виклики та проблеми, з якими стикаються навчальні заклади, педагоги та учні під час інтеграції нових технологій. Серед основних проблем можна виділити недостатню технічну базу, обмежену цифрову грамотність, а також супротив традиційних методів навчання, що ускладнює перехід до нових підходів. Важливими аспектами також є необхідність підготовки навчальних матеріалів та зміна ролі вчителя, який має стати керівником навчального процесу.

Не менш важливим є психологічний аспект, адже надмірна залежність від технологій може призвести до зниження концентрації учнів та обмеження соціальної взаємодії, що важливо для розвитку комунікативних навичок. Тому важливо забезпечити збалансоване використання технологій, враховуючи потреби учнів і їх психологічний комфорт. Враховуючи ці виклики, для ефективного впровадження інтерактивних технологій необхідна всебічна підготовка: розвиток технічної інфраструктури, підвищення цифрової грамотності вчителів та учнів, а також розробка адаптованих навчальних матеріалів. При цьому, важливо створити умови для поступової інтеграції нових методів, що дозволить максимізувати їхній потенціал та забезпечити сталий розвиток освітнього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрущенко Н. О. Формування базових управлінських компетенцій у майбутніх менеджерів економічного профілю засобами інтерактивних технологій: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2011. 19 с.
2. Бойко А. Е. Формування гнучких навичок учнів засобами інтеграції англійської мови та мистецтва в гуртках. Мистецтво та освіта. 2023. №3 (109). С. 48–53.
3. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н.П. Волкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. –360 с.
4. Булах І. С. Психологічні основи особистісного зростання підлітків : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». К., 2004. 42 с.
5. Бурчєня О. Роль інтерактивних технологій у навчальному процесі. Нова педагогічна думка. 2009. № 2. С. 21–28.
6. Владимірова В. І. Культурологічний аспект у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням студентам іноземцям. Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м.Полтава, 21 березня 2019 р. Полтава, 2019. С. 32-35.
7. Владимірова В. І. Проблеми і перспективи професійно-особистісного самовизначення майбутнього фахівця в сучасних соціокультурних умовах. Актуальні проблеми сучасної медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня 2020 р. Полтава, 2019. С. 39–41.
8. Воробець О. Д. Мобільне навчання як сучасна технологія в освітньому процесі. Сучасний рух науки: тези доп. X міжнародної науково-практичної інтернет конференції, (м. Дніпро, 2–3 квітня 2020 р.). Дніпро, 2020. С. 252–255.

9. Інтерактивні технології навчання: Теорія, досвід: метод, посіб. / авт.-уклад.: О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.П.Н., 2002.

10. Галкіна В. Д. Зміст і структура іншомовної професійної компетентності майбутніх магістрів військового управління. Вісник Національного університету оборони України. 2014. № 4 (41). С. 24–29.

11. Горошкіна О. М. Особливості використання інтерактивних методів на уроках української мови. Українська мова і література в школі. 2013. № 3. С. 7–10.

12. Кочубей Н. Характеристика інтерактивного навчання англійського діалогічного мовлення молодших школярів / Н. Кочубей // Теоретичні питання культури, освіти та виховання : зб. наук. праць / за заг. ред. проф. Матвієнко О. В. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2010. – Вип. 42.

13. Тесліна О.В. Проектні форми роботи на занятті з англійської мови / О.В. Тесліна. – К.: Іноземні мови № 3, 2010.

14. Докторович М.О. Формування соціальної компетентності старшого підлітка з неповної сім'ї : дис... канд. пед. наук: 13.00.05. Інститут проблем виховання АПН України. К., 2007. 208 с.

15. Євдокімова-Лисогор Л. А. Основи міжкультурного діалогу. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2017. 72 с.

16. Євдокімова-Лисогор Л. А. Основи міжкультурної комунікації: методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» першого (бакалаврського) рівня. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 29 с.

17. Зарицька В.В. Соціально-психологічні чинники розвитку емоційного інтелекту. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2021. №2. С. 19-22.

18. Зеліковська О. О. Формування міжкультурної компетентності студентів ІТ-спеціальностей: сучасний вимір. Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка. 2018. С. 129–135.

19. Калюжна І.П. Теоретичний аналіз психологічних чинників професійного самовизначення старшокласників. Тематичний випуск вісника Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету «Вища освіта в Україні в контексті інтеграції до Європейського освітнього простору». 2017. Випуск 37-1. Том VI (74). С. 350-360.

20. Коваль Т. І., Кочубей Н. П. Інтерактивні технології навчання іноземних мов. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2011. № 7. С. 160–163.

21. Кокун О.М. Особливості професійного самовизначення юнаків на етапі оптації. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. 2009. № 6 (8).

22. Комар О. А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04. Умань, 2011. 512 с.

23. Кухта І. В. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Kuchta.php>

24. Левченко І. О. Інтерактивні методи навчання під час дистанційної форми організації освітнього процесу на уроках англійської мови. Science and technology: problems, prospects and innovations : proceedings of V International scientific and practical conference (Osaka, February 16–18, 2023). Osaka, Japan : CPN Publishing Group, 2023. С. 300–305.

25. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. К.: Академія, 2012. 288 с.

26. Марчук С.В. Теоретичний аналіз поняття емоційного інтелекту в психології. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2021. Серія «ПСИХОЛОГІЯ». Випуск 3. С. 20-23.

27. Масалова С. В. Використання аутентичних відеоматеріалів при навчання іноземній мові. Молодий учений, 2015 р. №15. С. 46–48.

28. Мельник В. В. Інтеракція в освітньому процесі: технологія організації. Управління школою. 2006. № 23 (133). С. 15–35.

29. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: Мова і спеціальність: актуальні проблеми навчання іноземців у закладі вищої освіти: збірник матеріалів III Міжнародної науково-методичної конференції, Харків 14-15 травня 2020 р. / Міністерство освіти і науки України, Харківський національний університет радіоелектроніки, Ленкоранський державний університет. Харків: ХНУРЕ, 2020. 534 с.

30. Микитенко Н. О. Теоретичні основи формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничих спеціальностей : монографія. Тернопіль : ТНПУ, 2011. 383 с.

31. Михайлова Л. М., Кочарян А. Б., Савастру Н. І. Вплив мобільності на якість освіти: переваги та виклики в епоху інноваційних технологій. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 13 (27). С. 758–768.

32. Мороз Л., Ковалюк В., Масло І. Використання мобільних додатків у процесі вивчення англійської мови. Інноватика у вихованні. 2023. № 17. С. 224–230.

33. Музика О.Л. Психологічні особливості ціннісного самовизначення старшокласників із ознаками обдарованості. Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ-Житомир, 2020. Т. VI: Психологія обдарованості. Випуск 17. С. 33-46.

34. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу. Іноземні мови. 2010. № 2. С. 11-17.

35. Пашко Л. Ф., Миронович Ю. З. Типологія інтерактивних технологій у педагогічній науці. Пост методика. 2004. №5 (57). С. 2-3.

36. Перец М. Використання інтерактивних технологій навчання у вищому навчальному закладі: теоретичний аспект. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2005. №3. С. 54–59.

37. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: Видавництво А.С.К., 2004.

38. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002. 135 с.

39. Прокопенко І. Ф., Євдокімов В. І. Педагогічні технології. Х.: Колегіум, 2005. 224 с.

40. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посібн. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. К. : Видавництво А.С.К., 2004.

41. Сердюк Т. В. Інтерактивні технології навчання суспільних дисциплін як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів вищих навчальних закладів І–ІІ рівнів акредитації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.09. Кривий Ріг, 2010. 20 с.

42. Сидорчук М.С. Соціально-педагогічні умови самоактуалізації старших підлітків у центрах соціально-психологічної реабілітації : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка». К., 2016. 21 с.

43. Смульсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту в ранній юності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра психол. наук : спец. 19.00.07 „Педагогічна та вікова психологія”. К., 2002. – 42 с

44. Інтерактивні методи навчання: Навч. посібник. /За заг. ред. П. Шевчука П. Фенриха. – Щецін: Вид-во WSAP, 2005

45. Софій Н.З., Кузьменко В.У. Про сто і один метод активного навчання. К.: Крок за кроком, 2003. – 116 с.

46. Триндюк В., Мартинюк А., Губіна А. Розвиток soft skills засобами інтерактивних технологій (підручників) на заняттях з іноземної мови в закладах вищої освіти. Інноватика у вихованні. 2022 № 15. С. 225–235.

47. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: науково-методичний посібник / О.І. Пометун, А.В. Пироженко ; ред. О.І. Пометун. – К. : А.С.К., 2004.

ДОДАТКИ

Додаток А

План-конспект уроку англійської мови для 10 класу

Тема: Environmental Issues

Час: 45 хвилин

Цілі уроку

Ознайомити учнів з лексикою з теми "Environmental Issues" (екологічні проблеми).

Розвинути навички комунікації, дослідження та критичного мислення.

Поглибити знання учнів про актуальні екологічні проблеми, використовуючи інтерактивні технології для залучення учнів до навчального процесу.

Структура уроку:

Вступ (5 хвилин):

Вчитель запитує учнів про їхнє ставлення до проблеми екології: "*What environmental issues are you aware of?*"

Відповіді учнів записуються на дошці. Це допомагає активувати знання учнів і підготувати їх до уроку.

Робота з лексикою (10 хвилин):

Вчитель вводить нову лексику за допомогою онлайн-вікторини на платформі Kahoot!. Вікторина містить питання про екологічні проблеми, такі як зміна клімату, забруднення води та повітря, сміттєзвалища.

Приклад питання: "*What is the main cause of global warming?*"

Після кожного запитання учні обговорюють правильну відповідь, пояснюючи її. Це дає можливість учням активно використовувати нову лексику в контексті.

Рольові ігри (10 хвилин):

Учні поділяються на малі групи та отримують завдання розіграти рольову гру на тему екологічної проблеми.

Одна група представники уряду, які повинні вирішити проблему забруднення води, інша – активісти, які борються за екологічні ініціативи.

Фрази для використання:

"We need to reduce pollution immediately!"

"How can we help the environment?"

"I agree, but we also need to think about the economy."

Після кожної гри групи обговорюють, як вони вирішили проблему, і презентують результати класу.

Проектна діяльність (10 хвилин):

Учні працюють у групах над невеликими проєктами, які стосуються екологічних проблем. Вони можуть створити презентацію на тему "My Dream City" з акцентом на екологічно чисте середовище або представити рішення для боротьби з екологічними проблемами.

Використовують інтернет-ресурси для збору інформації, відео або графіки.

Кожна група повинна підготувати коротку презентацію, що буде представлена решті класу.

Квест-гра (5 хвилин):

Учні виконують квест, шукаючи підказки та відповіді на питання про екологічні проблеми, використовуючи інтернет-ресурси.

Одна з підказок: "Find a fact about the impact of plastic pollution on marine life."

Завдання полягають у знаходженні правильних фактів та відповідей на запитання, що допомагає учням закріпити знання про екологічні проблеми.

Заключна частина уроку (5 хвилин):

Вчитель проводить коротке обговорення того, що учні дізналися на уроці, задаючи питання: "What environmental issue do you think is the most important?"

Учні можуть висловити свої думки та ділитися, що нового вони дізналися та що хотіли б дізнатися більше.

Вчитель дає домашнє завдання: знайти додаткову інформацію про одну з екологічних проблем і підготувати короткий звіт для наступного уроку.

Ресурси:

Kahoot! для вікторини

Інтернет для проєктної діяльності та квесту

Презентаційні програми для створення проєктів

Результати уроку:

Учні розвивають свої навички комунікації, дослідження та критичного мислення, вивчають нову лексику та отримують можливість використовувати її в реальних ситуаціях.

Додаток Б

**Опитувальник для оцінки мотивації учнів
після уроку з інтерактивними вправами**

Інструкція: Будь ласка, оцініть свій досвід на уроці за допомогою нижченаведених запитань.

Оберіть відповідь, яка найкраще відповідає вашому ставленню чи відчуттям.

Як вам сподобалися інтерактивні вправи на уроці?

Дуже сподобалися

Сподобалися

Були нейтральними

Не сподобалися

Взагалі не сподобалися

Чи було цікаво вам виконувати завдання у групах чи парах?

Так, дуже цікаво

В основному цікаво

Було нейтрально

Не дуже цікаво

Взагалі не цікаво

Чи допомогли інтерактивні вправи вам краще засвоїти матеріал?

Так, дуже допомогли

Допомогли

Допомогли, але не сильно

Мало допомогли

Взагалі не допомогли

Чи почувалася ви більш впевнено при виконанні завдань?

Так, дуже впевнено

В основному впевнено

Нейтрально

Не дуже впевнено

Взагалі не впевнено

Як часто ви хочете використовувати інтерактивні вправи на уроках?

Дуже часто

Часто

Іноді

Рідко

Взагалі не хочу

Чи зростає ваша мотивація до вивчення англійської мови після використання інтерактивних технологій?

Так, значно зросла

Трохи зросла

Мотивація не змінилася

Трохи знизилась

Знизилась значно

Які інтерактивні технології на уроці були для вас найбільш цікавими та корисними?

Рольові ігри

Проектна діяльність

Квест-ігри

Онлайн-вікторини

Вебквести

Що б ви змінили в організації інтерактивних вправ на уроці?

Нічого не змінював би

Більше групових завдань

Більше часу на обговорення

Більше відео та інтерактивних матеріалів

Інше (вказіть, що саме)

Як ви оцінюєте своє бажання брати участь у наступних уроках з інтерактивними технологіями?

Дуже бажаю брати участь

Бажаю брати участь

Нейтрально

Не бажаю брати участь

Взагалі не бажаю

Додаток В

Найменування посилань на джерела

1. <https://wordwall.net/uk/resource/14074268/ukraine>
2. <https://wordwall.net/uk/resource/58052652/%d0%b0%d0%bd%d0%b3%d0%bb%d1%96%d0%b9%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0-%d0%bc%d0%be%d0%b2%d0%b0/prepare-6-ukrainian-edition-unit-0-get-started>
3. <https://naps.gov.ua/ua/structure/leadership/president/>
4. <https://www.ed-era.com/books/>